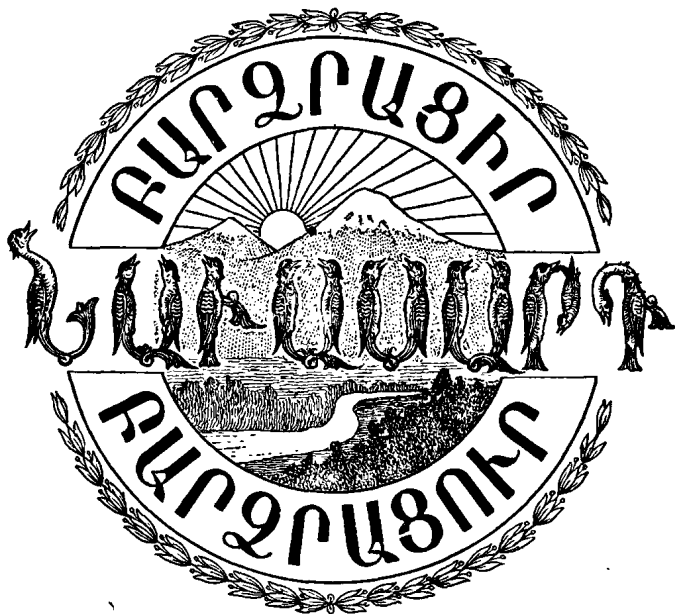

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի

ՄԱՅԻՍ 1956

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հերոսներու Փազանգը	ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ	1
Ակնարկ մը մարմնակրթութեան ընդհանուր պատմութեան	Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ	4
Նորէն "Թէլէվիզիօն"	Տ. ԶԻԹՈՒՆԻ	8
Յովհ. Հինդլեան		9
Զինուորական Մարզանք	Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ	10
Հ. Մ. Ը. Մ. -ական շարժումը Թեսազոնիկէի մէջ		13
Մեքիսիկո Սիթիի Հայ Մարմնակրթասիրաց Միութիւնը		14
Ապրիլ 23-ի Ազահանդէսի առթիւ	Պ.	18
Հ. Մ. Ը. Մ. -ի ձեռնարկը	ՄԱՐԶԻԿ	19
Աթլետիկայի մարզական խաղերու "արքան"	Գ. ՆԻՋԻՊԼԱՆ	21
Հայաստան եւ Հայ Սփիւռք		22
La cultura femenil	EDITORIAL	25
Los armenios no podrán olvidar		26
Nuestros héroes		27
El polo	A. BRAUN MENENDEZ	28
Hay que acostarse temprano	"EL ZURDO"	31
La técnica del "lawn-tennis"		33
La sinceridad		38

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ Հ. Մ. Ը. Մ. -ի

Տիկ. Շուշան Գէորգեանի մահուան քառասունքի առթիւ, Պրն. Եղուարդ Քառամեան 100 փետո կը նուիրէ ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ ֆոնտին: Պօզոս Սրապեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Պրն. Յովհ. Թէրզեան 50 փետո կը նուիրէ ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ ֆոնտին:

ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Վարդան Շահինեան ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ կը նուիրէ Օր. Ատրիսէ Թորքումեանին, Գորտոպս:

Անմահուսի մէկ տարուան ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ կը նուիրէ Օճնիկ Սէվ-տեանին, Յունաստան:

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի

Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 36

ՄԱՅԻՍ 1956

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՓԱՂԱՆԳԸ

Ամբողջ հինգ դար մեր պատմութեան թելը խզուած մնաց:

Այլեւս ազգ եւ պետութիւն չէինք, այլ արհամարհելի փոքրամասնութիւն մը, կրօնական սահմանափակ իրաւունքներով:

Պաւարը՝ որ իջաւ մեր երկրին վրայ թանձր էր եւ ճնշիչ, ուր հազիւ կը իարխափէինք՝ համակերպելով ամէն բանի եւ հաշտուելով ամէն բանի հետ:

Մեր անկումը սոսկալ էր, նուազագոյն չարիքը համակերպութիւնն էր:

Մեր անձը, ինչքը եւ վաստակը կը պատկանէին բռնակալին: Հեազհեաէ կը կորսնցնէինք մեր ազգային յատկանիշերը՝ դառնալով լոկ պատմական անուն մը, այսինքն՝ երկիր մը եւ ժողովուրդ մը, որ երբ եւ է գոյութիւն է ունեցած եւ այլեւս դադարած է գոյութիւն ունենալէ:

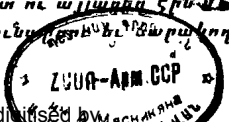
Մեր իսկ պատկերացումով, երբեմնի ազատ, անկախ եւ հերոսական Հայաստանէն մնացած էր սգաւոր մայր մը, իբրեւ ոգի, որ նստած մեր աւերակներու վրայ կ'ողորար իր դառն ճակատագիրը:

Անի քաղաք նստեր կուլայ,
Զկայ ասող մէ՛ լայ, մի լայ...

Պարզօրէն նոխազ էինք, ամէն վայրկեան առաջնորդուելու սպանդանոցը, կամ բարձրանալու գոհասեղանը:

Մեր աղաչանքը եւ ողորումները ոչ միայն անգոր էին շարժելու անօրէնին գութը, այլ դահիճներուն դիւային հրճուանք կը պատճառէին:

Եւ ո՞րքան շատ ու այսպէս էին մեր հիճները, մէկը միւսէն վայրագ, արիւնքալից արագող - թորբը, քիւրդը, ջէ-

A.R.A.R.©

լոն, շէրքէզ ու գրգլպաշը եւ այլազան վոհմակաները խաւարի եւ սգիտութեան:

Այս էր մեր իրական վիճակը անցեալին մէջ:

Կամ պիտի վերջանայինք դանդաղօրէն մեռնելով եւ կամ պիտի ծնունդ տայինք վիշապաքաղ նոր սերունդներու, միանգամայն ընդունակ հայութեան ներշնչուելու նոր ոգի եւ նոր արիւթիւն:

Հրաշք մը պէտք էր՝ վերստին հայութիւնը ոտքի հանելու համար:

Այդ անսպասելի հրաշքը կատարեց մեր գրականութիւնը: Ինչպէս որ Ա. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ մեր պատմութեան ամենէն մտալ մէկ վայրկեանին ազգը փրկեցին անխուսափելի կորուստէն, այնպէս ալ մեր գրականութիւնը փրկչական դեր կատարեց մեր զարթօնքի եւ վերածնունդի մէջ:

Մեր վէպը, բանաստեղծութիւնը եւ երաժշտութիւնը նոր տարազ կը հագնէին եւ բոլորովին նոր շեշտ կ'առնէին, գոռ մարտակոչով մը — Ի զէ՛ն:

Մեր ազատութեան բանբերները, Բաֆֆի, Պատկանեան, Նալբանդեան եւ շատ ուրիշներ, իրենց ստեղծագործութեանց մէջ, վառ երեւակայութեամբ, կ'ուրուագծէին նոր հայու մարտական տիպարները, որոնք յետոյ դարձան իրական եւ կենդանի հերոսներ:

Այս սքանչելի ռազմիկները գրականութենէն մուտք գործեցին կեանքը, ուր ապրեցան, գործեցին եւ իրենց անօրինակ սխրագործութիւններով, գրեթէ վիպական եւ սուսպելական, գերազանցեցին իրենց նախապետերը եւ յաղթականօրէն հիւրընկալուեցան մեր գրականութեան մէջ իբրեւ բացառիկ հերոսներ եւ ռազմիկներ:

Անոնցմով հայութիւնն էր որ կը քայլէր, արհամարհելով մահը, կախաղանը, զնդանն ու աքսորը:

Անոնք հարթեցին Հայաստանի արուեստական սահմանները — ուսական, պարսկական եւ թրքական: Անոնց համար մեր երկիրը այլեւս սահման չունէր, այլ կար միայն Հայաստանը եւ հայութիւնը: Բազում քաջագործութիւններով փառաւորեցին մեր ազգը սահմանի ա'յս կողմը թէ այն կողմը, հիւսիսը եւ հարաւը:

Ու զարկին մեր բազմացեղ ոսոխներուն ամէն տեղ, ուր հասան եւ ուր որ կրցան: Պատժե՛լ հայութեան թշնամիները անհատապէս թէ՛ հաւաքարար, սարսափի մատնելով զանոնք եւ յոյս ու հաւատք ներշնչել մեր ժողովուրդին իր ապագայի նկատմամբ:

Հատորներ պէտք է գրել անոնցմէ՝ ամէն մէկուն կեանքն գործը լրիւ տալու համար: Իսկ հաւաքարար անոնք կը կազմեն մեր վերջին կէս դարու շքեղ պատմութիւնը, լի հերոսական գրոհագներով, անձնագոհութեան եւ նուիրումի սքանչելի օրինակներով, միանգամայն կրթիչ եւ դաստիարակիչ մանաւանդ նոր սերունդին համար:

Չյիշելու համար հազարաւորներ, ահա՛ քանի մը պանծալի անունները, որոնք վաղուց պատմութեան անցած են. Սասունի մէջ.— Սերոբ, Անդրանիկ, Գէորգ Զաւուշ, Հրայր, Գուրգէն, Մեծն Մուրատ, Սերաստացի Մուրատ, Սեպուհ: Վանի մէջ.— Վազգէն, Պետո, Մարտիկ, Աւետիսեան, Արամ, Իշխան եւ Ե — կարեան: Կարնոյ մէջ.— Արամ Թաթուլ եւ ուրիշներ: Պոլսոյ մէջ.— Ի. Սիւնի եւ Պանք Օթօմանի միւս կտրիճները, ինչպէս եւ քսան կախադանի աննման հերոսները, որոնք մահէն առաջ անարգեցին թրքութիւնը եւ «կեցցէ՛ Հայաստան» գոչեցին:

Պարսկաստանի մէջ՝ Եփրեմը, որ իր քանի մը հարիւր քաջերով խորտակեց Հազկերտներու գահը եւ ազատութիւն բերաւ պարսիկ ճնշուած ու կեղբուած ժողովուրդին:

Կովկասի մէջ.— Առիճասիրտ Նիկոլ Դուման, Քեռի, Համա-գասպ, Խանասորի Վարդանն ու Իշխանը եւ բազմաթիւ ուրիշներ:

Ահա՛ դիւցազներու այս ընտիր փաղանգն էր, որ իր նուիրումով, զոհարերութեամբ եւ առասպելական քաջագործութիւններով հոգեփոխեց հայր զայն հասցնելով ազատ եւ անկախ Հայաստանի իրական գոյութեան:

Վահագնեան այս սերունդին շնորհիւ էր որ փոխուեցաւ նաեւ մեր այլազան թշնամիներու մտայնութիւնը մեր մասին:

Բազուի բեռնակիր թաթարը այլեւ ոչ թէ մեզ կը հեզնէր ըսելով՝ «Հայր արիւն տեսաւ վախցաւ», այլ սորվեցաւ ըսելու, առ ի զգուշութիւն, «փախէ՛ք հայ կտրիճներ կուզան»:

Քիւրտին համար այլեւ լոկ վախկոտ Փլալ էինք, այլ՝ ջան ֆէտալի, որմէ պէտք էր վախնալ եւ զգուշանալ:

Իսկ մեր դարաւոր ոսոխը, թուրք, վաղուց մոռցեր էր մեզ խոզ կամ անհաւատ կոչելու, գտած էր բուն որոկումը.— «պօմ-պաճի հայ»:

Ժամանակը եւ միջավայրը ստեղծեցին այս փառապանծ սերունդը, որ եկաւ հրով ու սրով, փոթորիկեց մեր կեանքը, մեզ յոյս, հաւատք եւ արիւթիւն ներշնչեց եւ իր պարտականութիւնները լրիւ կատարելով «անցաւ ապագային», ինչպէս պիտի ըսէր հայ բանաստեղծը:

Այս հրաշագործ փաղանգին կը պատկանի նաեւ Դրօ Կանայ-եանը, որ վերջերս կնքեց իր մահկանացուն, իր պարտականութիւնները լրիւ կատարած ըլլալով:

Իր մահով կը գոցուի այս դիւցազուններու հսկայ գերեզմանը, որ բացուած էր ասկէ աւելի քան կէս դար առաջ: Բաշ Արաբանի հերոսը վերջին շառաւիղն էր այս սերունդին, որ ահա գերեզման կ'իջնէ հեռու մեր հայրենիքէն, որուն կերտիչներէն մէկը եղաւ:

Փա՛ռք եւ պատիւ մեր անմահ կտրիճներուն, որոնց կեանքն ու գործը լուսաւոր եւ հարթուած արահեա մըն է, որով պիտի քալեն յաջորդ սերունդները:

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՄԱՐՄԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Գրեց՝ ԾԱԽԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Կարծողներ կան թէ մարմնակրթութեան գաղափարը այնքան նոր է, որքան հին՝ մարդական խաղերու ծագումը: Բայց երբ պրպտենք հին ժողովուրդներու քաղաքակրթութեան պատմութիւնը՝ կը տեսնենք, որ այնքան հին է մարմնակրթութեան դասը, որքան մարմնամարդի առաջին փորձը:

Արդարեւ չինական քաղաքակրթութեան պատմութիւնը կ'աւանդէ թէ Գրիստոսէ 2698 տարի առաջ, Հօանկ-Թիի թագաւորութեան օրով, ծաօ Յէ Քուրմերը մարզանքի ձեւեր ունէին՝ կանխարդիւելու, ինչպէս եւ դարմանելու համար զանազան հիւանդութիւններ, վերջապէս մարմինը պահելու համար աստուածներու հաճելի ներդաշնակութեան մը մէջ, ու մանաւանդ ունէին ճշաւութեան դաս մը, որ այսօր իսկ տակաւին կը պահէ իր արժէքը: Կարելի է յիշատակել նաեւ քրմական պարերը, որ կը կատարուէին եգիպտական մեհակներու մէջ, — Տոքթ. Պուստէ կը գրէ նոյնիսկ թէ պարերը աւելի հին են քան մեհակները, որոնք ստեղծուեցան այն օրն իսկ, երբ այրը հանդիպեցաւ կնոջ: Հետագային, եթէ պարերը դարձան պաշտամունքի արտայայտութիւն՝ ի փառս աստուածներուն (Պիթագորաս կ'ըսէ թէ աստուած թիւ եւ ներդաշնակութիւն է, ուստի զայն պէտք է փառաբանել շափուած կշռոյթով), այդ շարժումներուն մէջ միաժամանակ դրուեցաւ հաճոյքին իմացումը: Այսպէս յունական Բորս բառը եթէ կը նշանակէ նուագապար, ինժամութիւն մը ունի անպայման Բարս բառին հետ, որ կը նշանակէ ուրախութիւն: Ուրեմն, պէտք չէ միայն միսթիք զգացում մը փնտռել այն կայթասօներուն մէջ, զորս քուրմերը եւ քրմուհիները կը կատարէին՝ պարելով Ապիսի արձանին առջեւ (Նդիպտոս), Ներովի արձանին առջեւ (Ասորեստան), Անահիտի արձանին առջեւ (Հայաստան) — սովորութիւն մը որ շարունակուեցաւ քրիստոնէութեան առաջին օրերուն, երբ եպիսկոպոսները կը կոչուէին պրեսուղոս (պարապետ), որովհետեւ կը վարէին եկեղեցական պարերը, (մինչեւ վերջերս, հայ քահանաները եւս կը պարէին եկեղեցիներու առջեւ, ընկերակցութեամբ հաւատացեալներուն, այդ թէ կին):

Բայց որպէսզի պարը հաճոյք պատճառէր աչքերուն, արտայայտիչ դառնար ինչպէս երաժշտութիւնը, (ոմանք պարը կը սահմանեն շարժումներու երաժշտութիւն՝ բացատրութեամբ), անհրաժեշտ էր կրթել մարմինը, ներդաշնակել շարժումները, զայն տանիլ նրբօրէն մշակուած զգացումներու իմաստ, ու Այս տեսակետով մարմնակրթութեան բարձրագոյն եւ ազնուագոյն եղանակն է պարը, որ, արդարեւ, օգտագործուած է ոչ միայն իրրեւ միջոց մը բարձեւութիւն տալու համար մարդկային մարմինին, զարգացընելու համար ներքին գործարաններու բարուք գործունէութիւնը, այլեւ գարմանելու համար կարգ մը հիւանդութիւններ:

Դժուար չէր դիտել հին Նդիպտոսներու եւ Հեյլէններուն համար, սակայն, որ պարը, իր ճակատագրով, կ'ընթանար դէպի տարբեր հանգրուան մը. — մարդկային մարմինը քանդակելու կնոջ պատկերով: Ահա թէ ինչու ուղղապարհերու փորձէն դատ, որ միայն կը հրահրէր կռիւի բնագրը՝ առանց պատրաստելու մարմինը, Հեյլէնները եւ վերջէն՝ Հռովմայեցիները ջանացին, թէ՛ շատ պատկերացնելով մարմնակրթական շարժումը, մարդկային մարմինը

նին տալ տոկունութիւն, Ֆիդիբական առանելագոյն ուժ, պայքարի վարժու-
թիւն, վերջապէս զոյն վերածել պատերազմական մեքենայի:

Հին Եգիպտոսի մէջ, ոչ միայն բանակը, այլ և երիտասարդութիւնը պարտաւոր էին կատարել տաժանալի մարզանքներ, որպէսզի կարենային տո-
կալ պատերազմական գործողութիւններու խստութեանց:

Իսկ Ելլադայի մէջ, Հոմերական շրջանին, երբ զեռ անձանօթ էր աշխար-
հակաութեան ցանկութիւնը, զքօսախաղերէ զտա ուրիշ բան չէին դիտեր
երիտասարդները, — սկաւառակ նետել կամ կառքերու վաղքով մրցել: Հոմե-
րոս չէ յիշատակեր իսկ մարնամարզ բառը, ու կը թուի թէ, այդ շրջանին,
երիտասարդները սովորութիւն չունէին մերկանալու, իրենց մարմինը բաց
օդի մէջ մարզելու, մարձելու և օծելու: Պղատոն կը վկայէ թէ հին Հելլէն-
ները, սկիզբները, ամօթ կը համարէին մերկանալ, այդ սովորութիւնը վա-
յել նկատելով միայն բարբարոսներուն: Բայց յոյն առաջին բժիշկներուն և
փիլիսոփաներուն ազդեցութեամբ՝ մարզանքի սէրը կը տարածուի երկրին
մէջ: — Սոկրատ կ'առաջարկէ մարզել ոչ միայն տղաքը, այլ և աղջիկները:
Արիստոտէլ կը թելադրէ երիտասարդութեան սրբիցնել զգեղեցիկ զարու-
թիւնք, երաժշտութիւն և մարմնամարզ: Փիլոստրատէս մարմնամարզը կը
համարի բժշկութեան մէկ ճիւղը և կ'առաջարկէ ոչ միայն մարզանքով
դարմանել կարգ մը հիւանդութիւններ, այլև երիտասարդութեան պարտա-
դրել մարմնամարզը իրրեւ վահան՝ հիւանդութեանց դէմ:

Եւ ահա երկրին մէջ ամէն կողմ կը բացուին մարզարաններ, — մարմիննե-
րը կը մերկանան, զքօսախաղերը հանապազօրեայ զբաղում կը դառնան, այն-
քան որ Սոզոն կը մղուի դատապարտելու կատարուած շափազանցութիւն-
ները:

Մարզատուն յաածխողներ մերկ էին բոլորը, օծաբանին մէջ իրենց մար-
մինը կ'օծէին իւղերով և անմիջապէս կը սկսէին մարզանքի: Կը սնանէին ան-
խմոր հացով: — Խոշոր աղացուած ալիւրէ և թարմ պանիրով պատրաստը-
ւած: Կ'ուտէին առատ միս, խորոված, որու վրայ կը ցանէին Սամիթ:

Պիտի չթուեմ բոլոր խաղերը, զորս կը կատարէին մարզելու համար
իրենց գոլերները: Կը բաւէ ըսել միայն, որ այս ամբողջ շարժումին նպա-
տակն էր ուժ ամբարել մկաններուն մէջ, տոկունութիւն տալ շիդերուն,
սպարսակեան ոգի ներշնչել մարզիկներուն: Վերջապէս կը պատրաստուէր
կուրի դիտակից մեքենայ մը, — այդ մեքենան էր, որ, հաջէն, գործեց և հի-
մը զբաւ հելլէն փառաւոր աշխարհակալութեան մը:

Հռովմայեցիները, ճիշտ է, ունէին ազգային մարզախաղեր, բայց երբ
տիրեցին Հելլէններուն՝ իւրացուցին անոնց մարզախաղերը ևս: Մարմնա-
կրթութեան պատմութեան, իրրեւ ինքնատպութիւն, անոնք տուին բաշխի-
քը, — ուր որ գացին, Փոքր Ասիա թէ Ափրիկէ, անոնք հիմնեցին բաշխիքներ,
հսկայ շէնքեր՝ պաղ և տաք ջուրի առանձին աւազաններով, զրոտարանի
բաժինով, որուն կից օծաբանը, ուր կը շփէին մարմինը, կը մարձէին, մաղկե-
րը կ'ածիլէին ու կ'օծէին անուշահոտ իւղերով, յետոյ բաշխիքին առջև զանա-
զան զքօսախաղեր կը կատարէին: Բայց ինչպէս կը գրէ Տոլէմ. Պէլէն տիւ Քո-
թօ, Հռովմայեցիները մարզախաղերուն մէջ աւելի հաճոյք կը փնտէէին քան
օքտասպաշտ ձգտում մը, ահա թէ ինչու պատասխանատու կը համարուին
մարմնակրթական շարժման անկումին:

Աւելի ճիշտ է, սակայն, ամբազտանել քրիստոնէութիւնը, որ իր ազդե-
ցութեան տակ առած կենարներուն բերնով՝ հրամայել տուաւ որ վերջ գտնեն
մարզատոները, փակուին յիդրաները, որովհետեւ կրկէսներու մէջ թափ-

ուած արիւնը ընդվզում կը պատճառէր Եկեղեցիին, եւ մարզաբաններու մէջ ցուցադրուած մերկ մարմինը կը գայթակղեցնէր հաւատացեալները:

Ու մինչեւ Միջին-Դար տեւեց այս արգելքը: Մարմնակրթական ճանապարհներու (հետեւիլ մասնաւոր ու խիստ սննդառութեան, Ֆիզիքական տաժանելի փորձերու) յաջորդեց միաթիբական ճանապարհները (մեղսնել մարմինը զրկանքով եւ առողջապահական օրէնքներու անտեսումով, «փրկելու ամար հոգին»): Հակառակ կատարուած յանդուգն փորձերուն՝ վերակենդանացնելու համար հին մարդատոները, քրիստոնէութիւնը ամէն բան ըրաւ ու խափանեց՝ ներկելով միայն ձիարշաւներուն ու ձեռնագնդակի խաղերուն, առաջին զբօսախաղը շատ սիրելի էր ասպետներուն, իսկ երկրորդը՝ հասարակ ժողովուրդին:

Վերածնունդին, որոշ շափով զարգացաւ մարմնակրթութիւնը: Բժիշկներն են որ կ'անցնին շարժումին գլուխը: Արդէն, Միջին-Դարու վերջաւորութեան, արթնցեր էր «մարմնոյ սէրը», — Ռապլըէ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կուտայ այդ շրջանի մարմնակրթական ըմբռնումներուն մասին: Հոլանտացի աշխարհահռչակ բժիշկը, Պոէրհապլէ, առողջապահութեան գլխաւոր պայման կը համարի մարմնակրթութիւնը: Եւ երբ կ'անցնինք ժամանակակից շրջան, Ժան-Փաք Ռուսօ ազգանշան կուտայ ընտելեան պաշտամունքին, ներշնչուելով, ինչպէս կը հաստատէ Տոքթ. Պարթիսոլ, բժշկական գրականութեան: Այնուհետեւ իրարու կը յաջորդեն Փեսթալոցի. եւ Լինկ, որոնց համար ըստեցան թէ իրենց մարմնակրթական տեսութիւնները քաղած են Արեւելքի հին աւանդութիւններէն, (Տոքթ. Պուատէ կրկուցէ ալ հարկատու կը համարի Ժան-Փաք Ռուսոյի, նոյն տեսակէտը կը հաստատէ նաեւ Տոքթ. Պէրժերոն, գէթ Փեսթալոցիի կրած ազդեցութեան մասին):

Այնուհետեւ կուգան Ամորոս Թրիա, Տէմընի, Լակրանտ եւ ուրիշներ, որոնք շարժումը կը հասցնեն մինչեւ մեր օրերը:

Սկառուական շարժումը պահ մը տարածուեցաւ երկրէ երկիր, բայց չզարգացաւ իրբեւ մեթոտ կամ դպրոց, եւ արդէն սկսած է տեղաջլ ընել:

Նոր առաքելները մեզի բերին սէրը մերկապաշտութեան, բացօթեայ կեանքին, արեւապաշտութեան, լինանդնացութեան:

Այժմ մարմնակրթութեան շարժումը կը հետեւի նոր վարդապետութեան մը, — հելլենական վարդապետութիւնը կը թելադրէր ուժ տալ Ֆիզիքական կազմապարհին, ինչպէս կը մասնէ ծանօթ առածը. «Առողջ միտք՝ առողջ մարմնի մէջ»: Այժմ շրջուած է վարդապետութիւնը, առողջ միտքն է որ կը ստեղծէ առողջ մարմինը, — ուստի կը թելադրուի նախ պատրաստել միտքը, հոգին, նկարագիրը: Քանի մը տարիէ ի վեր, իրարու ետեւէ լոյս կը տեսնեն բժշկագիտական եւ հոգեբանախօսական աշխատութիւններ, որոնք կուգան հաստատել այն զօրաւոր ազդեցութիւնը, զոր հոգեկան ուժ կը թողու Ֆիզիքական կազմախօսութեան վրայ:

Մեր մարմնակրթական շարժումին պատմութիւնը կուտայ Հ. Վ. Հացուների՝ երբ կը ներկայացնէ «Դաստիարակութիւնը հին Հայոց քով»: Նոր շրջաններու մէջ՝ յիշատակելի պիտի մնան «Կտրիմներու ընկերութիւնը Լեհաստանի Հայոց եւ (Չարքաչական) ընկերութիւնը Պոլսոյ Հայոց մէջ: Հայ Մարմնակրթական Ընդհ. Միութիւնը եւ սկառուական կազմակերպութիւնը, որոնք ստեղծուեցան առաջին անգամ, պատերազմէն առաջ, եւ անօրինակ խաղաղապետութեամբ մը վերակազմուեցան, Զինադադարին, Պոլսոյ մէջ եւ յետոյ ցրիւ եկան դադութի դպրոց, չեն կրնար զոհացնել մեր ցանկութիւնները: Դժբախտութիւն է, որ չկրցաւ պատմական արժէք դառնալ այս շարժումը:

Մարմնակրթութիւնը, ըստ հելլէն փիլիսոփաներուն, մաս կը կազմէ բժշկութեան, այժմ պէտք է ըսել թէ մաս կը կազմէ հոգեբանութեան: Այդ տեսակէտով՝ պէտք է նետել այլեւս մարմնակրթութիւն կամ սկաուտիզմ բաները եւ ընդունիլ մարզական շարժում բացատրութիւնը, անոր տալով օտ պարզ իմաստը.— Մարզել, արծարծել հոգեկան ու ֆիզիքական ներքին թաքուն ուժերը: Ի՞նչ կ'արժեն զնդերապինդ եւ քաջալանջ սերունդները, եթէ տկար են միտքով: Այստեղ միտք բառը չի նշանակեր հմտութիւն, այլ հոգեկան առողջ ունեցնելու համադրութիւն: Ռէֆլէքսներու տեսակէտով, Հայ միտքը չետ ետ կը մնայ եւրոպական ազգերու միտքէն, — մասամբ էսքրի տ'էստալիէ կարելի է կոչել Հայ միտքը, ինչպէս ցոյց կուտան կարգ մը քննարկեր: Օրինակ՝ յանկարծական հարցում մը ըրէք երիտասարդի մը եւ չափեցէք հարցումին եւ պատասխանին միջեւ սահմանը: Հայ երիտասարդը ետ կը մնայ եւրոպացի երիտասարդներէն, այս փորձին մէջ: Քննական ու վերլուծական ոգին եւս նուազ զարգարած է Հայ երիտասարդին մէջ: Եւ իր համադրական կարողութիւնը աւելի պակաս:

Հոգեկան ունեցնելու գիտութեան, անոր զարգացման եւ թերութեան պատճառներուն, ցեղա-կենսաբանական պայմաններուն, հոգեբանախօսական ազդակներուն մասին կ'արժէ անդրադառնալ առանձին:

Հ. Մ. Ը. Մ.—ի՝ Նոր Դպրոցի սկաուտներու խումբը (Կ. Պոլիս)
Կեդրոնը՝ Ա. Քրիսեան, Յ. Թ. Հիմշիլեան, Գ. Մալաքեան եւ Ս. Քնարեան

ՆՈՐԷՆ "ԹԷԼԷՎԻԶԻՈՆ"

Ճրաններէն-Անգլերէն քելէ-հեռա... արժատին բայ ես կազմեր եւ առաջարկեր էի «հետազոտ» ձեւը. իբր Հոմանիշ-Համագոր քելէվիզիոն-քելէվիզիոն նորա-կերտ բառին: Այնպէս ինչպէս կազմուած եւ ընդհանրացած են հեռադիտակ, հեռաձայն, հեռախօս, հեռագիր, հեռաչափ ելլն., իրենց անանցներովը:

Այս կարճ ու ճկուն անանցումներով գիւրին բառը ցարդ կազմուած եւ առաջարկուածներուն մէջ ամենէն յարմարը դատած էի:

Նկատելով որ քելէվիզիոն բառն ու գործիքը օրէ օր աւելի կարեւորութիւն կը ստանայ մամուլին եւ տնօրէնայ խօսակցութեան մէջ. եւ իր լեզուն սիրող ամէն ոք պիտի փափաքէ ունենայ անոր հայեցի լուսագոյն հարմարը որ ընդառնուի ամէնքէն ու գործածութեան դրուի. եւ ահա կ'առաջարկեմ ուրիշ մը եւս աւելի ազատ հայեցի բառակազմութիւնով. —

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Յ Ո Ւ

Այսինքն պատկեր ցալացնող գործիք. պատկերի մը ցոլացում. պատկեր որ կը տեսնենք ցոլացած:

Անոր մէջ կայ թէ՛ պատկեր եւ թէ՛ շարժում արտայայտող իմաստ: Զի շփոթուիք ոչ հեռապատկեր, ոչ հեռանկար բառերուն հետ, ոչ ալ խորթ կը հնչէ հեռատեսիլ կամ պատկերապիլոս ձեւերուն պէս:

Պատկերացոյցը նոյնքան դիւրին անանցուող քաղցրահունչ, կարճ ու կոկիկ բառ մըն է, որքան «Հետազոտ»ը:

Հանրաբուհին կը մնայ ընդունիլ եւ գործածել կամ մերժել:

Փարիզ 16 Յունուար 1956

Տ. ԶԻԹՈՒՆԻ

Վաստակաւոր դրուպէտ-բանասէր Տ. Զիթունի մեզ կը խնդրէ յայտնել, որ վերջերս մեծ եռանդ կայ Ամերիկայի Համալսարաններուն մէջ Հաստատել Հայագիտական Ամբիոն + Անոնց կից նաեւ դրուպէտներ, որոնց պարունակելիք Հայագիտական դրքերէն կարեւորն օգտուիլ թէ՛ Հայ եւ թէ՛ օտար ուսանողներն ու գիտունները:

Պր: Զիթունի ունի Հայագիտական, պատմական, դրական, բանասիրական եւ այլ ճիւղերու վերաբերեալ մեծաքանակ գիրքեր եւ պարբերականներ, հին թէ նոր, որոնք կը վաճառուին շատ ձեռնառու գիններով: Եթէ կան նուիրատուներ, որոնք կը փափաքին այդ ընտիր գիրքերէն քանակ մը նուիրել այդ Համալսարաններուն, Հանրային կամ ընտանեկան դրուպէտներուն եւ կամ բարեկամներուն, թող դիմեն իրեն:

Այդ գրքերէն մանաւանդ Հեղինակի Սասունական-ը, որ ամբողջութիւնն է Հայ Ժողովրդական գիւցաղնալէպին Եօթը Ճիւղերուն յմայլելի պատմը-ւածքին, գրուած օտուտն աշխարհաբարով, 1168 էջ ու Հազիւ 11 տուար, պիտի ըլլայ մնայուն անմահ յուշարձան ձեր գերդաստանին եւ ձեր անունին, ամերիկեան մեծ ազգին լոյսի վառարաններուն քով:

Ազգսպանք ընդները թող բարի ըլլան գիրքերուն փոխարժէքը դրկել, ձեր նամակին հետ, չէքով մը, հետեւեալ Հասցեով. —

D. Tchitouny, 13, Rue Caumartin, Paris, 9e.

Կարելի է տալ նաեւ Հասցէները, որպէսզի Հեղինակը ինքը զրկէ գիրքերը ձեզի: Կրկնեք, որ չէք պէտք է ըլլայ Տ. Զիթունի անունով եւ Ամերիկայի մէջ պանքայէ մը գանձելի:

Յոյս ունիք, որ պիտի դանուին Հայ գիրքը տարածող բարերարներ:

Տ. ԶԻԹՈՒՆԻ

ՅՈՎՀ. ՀԻՆԿԼԵԱՆ.

Գլխոյ ձևոք Իպրոցքի շիմնագրութօրէն ու նաև ծանօթ ճանկավարժ Յովհ. Ք. Հինգլեան, Հայոց մէջ մարմնակրթական եւ ժամանակագրական սկաւառական շարժման դադափարախօսներէն եղած է: Ըլլալով հմուտ դաստիարակ, ան մարմնակրթեան մեծ կարեւորութիւն կուտար իբրև աղօղակ հայ երիտասարդութեան բարոյական դաստիարակութեան: Ան էջ որ, Ե. Քրիտեանի հրատարակած «Մարմնամարզ»ին մէջ սկաւառիցի էութիւնը պարզեց, եւ պատերազմէն վերջն ալ կորովի դադափարախօսը կղաւ անոր: Իր այդ գրութիւնները, պրակներու վերածուած, հայկական դասուներու մէջ մղիչ աղակները եղան մարմնամարզական շարժման: Իր վարժարանին մէջ, 1913-ին, տուալին անկամ ըլլալով, կազմակերպեց սկաւառական խումբերէն մին, որ հետզհետէ վարակիչ դարձաւ նաև միւս վարժարաններուն համար:

Հ. Մ. Բ. Մ. ի շիմնագրութեանէն վերջ, կղաւ անոր գլխաւոր հովանաւորողներէն մէկը: Մանկավարժի իր անփիճելի կարողութիւնը, հանրային իր դիրքը, ու նաև իր բարոյական անձը միացած մարմնակրթական շարժման մասին իր ցոյց տուած անվերապահ աջակցութեան, ո՛չ միայն նպաստեցին նախապատերազմեան մեր նոր սկսուած մարմնակրթական շարժման, ալ զայն հիմնաւորեցին տեսականօրէն եւ գործնականապէս: Ու այդ կղաւ գլխաւոր պատճառներէն մէկը, որ պատերազմէն յետոյ շիմնուած մեր միութիւնը արժանապաւ հանրային համակրանքին եւ յայնօրէն տարածուեցաւ:

Յովհ. Հինգլեանի ձևոք Իպրոցքը, այդ շրջանին, գրեթէ միակն է հայ վարժարաններուն մէջ, որ բնորոշ որդեգրեց մարմնակրթանքը իբրև դաստիարակութեան անմիջական ժիջոցներէն մէկը: Սկաւառական խումբերէն գաւտ, իր դպրոցը ունեցած է նաև ոտնազնդակի խումբեր:

Այս քաջարժիկ մանկավարժի կեանքն ու քորժը արժանի է դնուալունքի:

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՆՔ

Գրեց՝ ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՆԸԳԵԱՆ

«Չինուորական Մարզանք» ըսելով, պէտք չէ շփոթել թէ՛ սկաուտները պարտաւոր են զինուորինքու պէս ենթարկուած ըլլալու այլազան մարզանքներու :

Սկաուտներու վերաբերեալ մարզանքը շատ պարզ է եւ ոչինչ կայ իւր թիւն : Տրուած բոլոր հրահանգները ուրիշ նպատակի չեն ծառայեր, եթէ ոչ՝ սկաուտական խմբակները եւ բանակները կանոնաւոր եղանակաւ մը շարժման մէջ զննել, առանց խառնաշփոթութեան եւ անկարգապահութեան :

Սրբ Պէյտըն Բաուէլի բարերով «Եթէ տեսնեմ սկաուտական բանակ մը, որ լաւ մարզանք կը կատարէ, բայց անկարօղ է հետքի մը հետեւիլ կամ իր կերակուրը եփել, պիտի բռնեմ թէ խմբապետը իր դերին բուն անձը չէ», եւ կ'աւելցնէ, «Անտարբեր եւ երեւակայութենէ զուրկ պետը անդադար մարզանքի կը յիշու, իբր իբ միակ ապաւէնք» :

Սկաուտական բանակներու համար մեծ կարեւորութիւն ունի զինուորական մարզանքը արտաքին երեւոյթի տեսակէտով : Արտաքին ընդհանուր տեսքով ալ ամբողջ բանակը կոկիկ եւ ներկայանալի կ'երեւի :

Առդային ցոյցերու եւլն. միջոցին, ուր սկաուտները կը հրաւիրուին մասնակցելու, լաւ մարզուած բանակներու անցքը չափազանց տպաւորիչ կը դառնայ հանրութեան եւ առարկայ՝ ժողովրդային համակրութեան :

Սկաուտական կադմակերպութեան փրոփականտայի տեսակէտէն, լաւ մարզուած խմբակներու երեւոյթը, իսկապէս օգտակար ծառայութիւն կրնայ մատուցանել :

Խմբապետները պէտք է զգուշանան զինուորական մարզանքը չափազանցել եւ սկաուտները ժամերով անով զբաղեցնել : Անձնական փորձառութեամբ դիտեմ թէ տղաք սիրահար են զինուորական մարզանքի, բայց անմիջապէս որ այդ մարզանքը կը դառնայ անոնց միակ զբաղումը իրենց երեկոյեան հաւաքոյթներուն, ոգեւորութիւնը հետզհետէ պիտի նուազի ու տղայոց թիւն ալ օրրատօրէ պիտի պակսի հաւաքոյթներէն :

Խմբակներու պետեր կրնան իրենց սկաուտները մարզել 10-15 վայրկեան իւրաքանչիւր հաւաքոյթի միջոցին, ապէէ աւելի վատնուած ժամանակամիջոցը տաղտուկ պիտի պատճառէ տղայոց :

Զօրահանդէսներու եւ կամ աստիճանաւարի մը ընդհանուր սկաուտներու հաւաքոյթի քննութեան պահուն, ամէն մէկ սկաուտ պարտաւոր է կատարեալ համազգեստով ներկայանալ, նոյն իսկ քամինն աննշան մանրամասնութիւնները պէտք չէ պակսին : Օրինակ՝ աչքառու թերութիւն մը կը նկատուի, եթէ սկաուտ մը ներկայանայ աղտոտ համազգեստով, կամ ոեւէ կոճակ մը փրթած, եւ կամ կօշիկները անմաքուր եւ կապերը քակուած եւլն. :

Հայ սկաուտներու յատուկ միօրինակ զինուորական մարզանքի դրութիւն մը, որքան որ բալմալի. է, բայց խիստ արդարացուցիչ պատճառներ արգելք եղած են այդպիսի դրութիւն մը ծրարելով դրոժադրութեան զննելու : Որով իւրաքանչիւր անդի սկաուտական կադմակերպութիւն իր միջավայրէն օգտուելով, զինուորական մարզանքի ձեւ մը՝ պարտադրած է սկաուտներուն, այնպէս որ այսօր Հայ սկաուտներու կատարած մարզանքներուն մէջ ահռելի այլազանութիւն մը կը տիրէ :

Ոճանք անդլիական դրութեամբ կը մարզուին, ուրիշներ՝ ֆրանսական,

ուրիշներ թրջական իսկ Հայաստանի սկառուտներն ալ Ռուսական դրութեան կը հետեւին:

Մարզանքի այս խառնաշփոթութիւնը ջնջելու, եւ տրպար դրութիւն մը ունենալու միտումով՝ հոս գրի առած եմ Հայկական բանակին մէջ գործադրուած մարզանքին ձեւը եւ հրամանները, պատշաճեցնելով անոնք սկառուտական խմբակներու եւ բանակներու:

Հոս նշանակուած հրամաններու եւ ոճերու հայերէն բառերը գուցէ ոմանց անծանօթ եւ ոմանց ալ խորթ հնչեն, բայց ասիկա շատ բնական է եւ ոչինչ կայ տարօրինակ: Նոր բառեր, նոր ասացուածքներ՝ երբ գործածութեան կը մանեն, առաջին առթիւ անսխորթ կը հնչեն. բայց քանի մը վարժութենէ յետոյ, անոնք կ'ընդհանրանան եւ կը դառնան ժողովուրդին սիրելի:

Այնպէս է նաեւ զինուորական հայերէն նոր բառերու մուտքը մեր մէջ, նախ խրթին եւ անիմաստ պիտի գայ, իսկ յետոյ սահուն եւ իմաստալից պիտի երեւին:

Աւելորդ պիտի չըլլայ, գուցէ, այժմէն իսկ ըսել թէ՛ զինուորական այն բոլոր բառերը եւ հրամանները, որ այս գրքին մէջ յիշուած են իրենց հայերէն տարապով, արդիւնք են բարձրաստիճան հայ անուանի զինուորականներու եւ հայագէտներու յանձնարումբի մը անխոնջ աշխատանքին:

ՇԱՐՔԵՐ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

1.— Շարք կը կոչուի սկառուտներու՝ սահմանուած դասաւորութիւնը՝ միասին տեղաւորուելու, շարժելու եւ գործելու համար:

Մանօթութիւն.— կարգ կը կոչուի շարքերու միացումը, մէկպետի ղեկավարութեամբ՝ միասին գործելու համար:

2.— Այն շարքը, որուն մէջ սկառուտները կողք կողքի մէկ ուղիղ գծի վրայ կանգնած են, կը կոչուի տողան:

3.— Շարքի ծայրերը կը կոչուին քմեր՝ այ եւ ձախ: Շարքի զարձումներու ժամանակ թեւերու անունները անփոփոխ կը մնան:

4.— Շարքի այն կողմը, ուր սկառուտներու երեսները զարձած են, ունենալով աջ թեւը՝ աջէն, եւ ձախ թեւը՝ ձախէն կը կոչուի նախատ:

5.— Երկտողան շարքի մէջ, երկրորդ տողանի սկառուտները կը կառնին առաջին տողանի սկառուտներու ետեւը, մէկ քայլ հետո ծոծրակի դէմ: Տողանները կը կոչուին առաջին եւ երկրորդ: Այս անունները զարձումներու ժամանակ անփոփոխ կը մնան:

Չորսէն պակաս սկառուտները միշտ մէկ տողան կը կանգնին:

6.— Երկու սկառուտ՝ մէկը ուղիղ՝ միւսի ետեւը կանգնած երկեակ կը կազմեն:

Առաջին տողանի այն սկառուտը, որուն ետեւը սկառուտ կանգնած չէ, միակ կը կոչուի:

Երբ առաջին տողանէն մէկը դուրս կուգայ, անոր տեղը կը բռնէ՝ երկրորդ տողանի մէջ անոր ետեւը կանգնած սկառուտ. իսկ երբ երկեակ կը պակասի, շարքը կը փակուի, կը խտանայ դէպի հաւասարման կողմը:

Երբ շարքը երկրորդ տողանի վրայ կը դառնայ, միակ սկառուտը առաջին տողանէն կ'անցնի երկրորդ տողանը:

7.— Շարքը կրնայ ըլլալ փակ եւ քաց, երկու պարագային ալ՝ միատողան կամ երկտողան:

Փակ շարքի մէջ իւրաքանչիւր տողանի սկառուտ այնպէս մը կը կանգնի, որ մէկուեւ արմուկէն մինչեւ միւսինը՝ դաստակի լայնքի՝ չափ հետաւորութիւն ըլլայ:

Բաց շարքի մէջ սկսուածներու մէջի հետաւորութիւնները (Միջոցները) կ'աւելնայ մէկ քայլ եւ կամ ինչքան որ հրամայուի :

8.- Անբողհատ քիծ մը կազմող փափ շարքը կը կոչուի երկայնած շարք :

9.- Փակ (բաց) շարքի մասերը, մէկը միւսի հետեւը կանգնած, սրւն կը կազմեն :

Միւսի առջևի մասը կը կոչուի գլուխ, իսկ հետեւի մասը՝ տուտ :

Միւսի առջևը կանգնած մասի առաջին տողանի եւ անոր հետեւը կանգնած մասի առաջին տողանի միջև եղած տարածութիւնը հետակայութիւն կը կոչուի :

Միւսի գլուխէն մինչեւ տուտը եղած տարածութիւնը սիւնի խորութիւն կը կոչուի :

Միւսները կը կոչուին սիւն կազմող մասի եւ սիւնի գլուխը կանգնած մասի անունով : Յաճախ գործածուած սիւսները կարճաբառ անուններ կը ստանան :

10.- Քուպր շարքերու մէջ պէտք է ուշադրութիւն եւ կատարեալ լուսութիւն պահպանել : Առանց թոյլտուութեան, ոչ ոք իրաւունք չունի շարքէն դուրս գալու :

Փակ շարքի մէջ պէտք է առաջ նայիլ, անշարժ կանգնիլ, համաչափ քալել, տողանի գծով եւ երկհատկներով ու քառեակներով հաւասարուիլ :

Բաց շարքի մէջ պէտք է համաչափ քալել եւ ճիշտ հաւասարում պահպանել, միայն արուած պատուէրի համաձայն :

11.- Շարքի մէջ բոլոր շարժումներն ու գործողութիւնները կը կատարուին պետի հրամանով, պատուէրով, պայմանական նշանով կամ ազդանշանով :

12.- Հրամանը կը բաժնուի մախապարտատակամի եւ կատարողակամի : Նախադարձատական հրամանը պէտք է երկար, պարզ եւ որոշ արտասանել, իսկ կատարողականը՝ բարձր, կարուկ եւ ազդու . ձայնը յարմարցնել շարքի երկայնութեանը :

13.- Պատուէրը կուտայ պետը անմիջապէս ինքը կամ համհարզիններու (էտ տէ գամբ) թուրանդակներու : եւ լրտարներու միջոցով եւ կամ ազդանշաններով եւն . :

Պատուէրը, պէտք է տալ կարճ, ազդու եւ որոշ, անպայման ցոյց տալով գործողութեան նպատակը, որուն պէտք է հասնիլ :

14.- Պայմանական նշաններ .

ա) ձեռքը վեր բարձրացնել .- ուշադրութիւնը գրաւելու .

բ) ձեռքով ցոյց տալ շարժման ուղղութիւնը .- շարժումը սկսել քայլով :

գ) քանի սր անգամ ցոյց տալ շարժման ուղղութիւնը .- խումբը վազցնել :

դ) բարձրացուած ձեռքը մէկ անգամէն արագ իջեցնել .- խումբը կանգնեցնել :

ե) ձեռքը հարիզոնական դրութեամբ մեկնիլ ուզուած ուղղութեամբ .- խումբը ուղղութիւնը փոխել կանգնած, եւ շարժուելու ժամանակ :

զ) ձեռքը վեր բարձրացնել եւ գլխի վրայ աջ ու ձախ շարժել .- խումբը երկայնել :

է) բարձրացած ձեռքը գլխու վերելք պտտել .- խումբը հաւաքել .

ը) մէկ քանի անգամ ձեռքը ներքեւ քափառարել .- խումբը պառկեցնել :

15.- Վերսիւնեալ բոլոր նշանները կարելի է տալ գլխարկով, զաւազանով . բոլոր սկառուները պէտք է անմիջապէս հասարակն՝ աջը նշաններուն պարուսնակած հրամանները :

Հ.Մ.Ը.Մ.ԱՎԱՆ ԵԱՐԺՈՒՄԸ ԹԵՍԱՂՈՒՆԿԷԻ ՄԵՋ

Աշունը մարդական ժիւթեհական կեանքի առաջին եղանակն է: Աճառուան երկար գաղաթէն վերջ, կը սկսին մարդական փորձերը, մրցումները եւ ակումբային կեանքը:

Մեծերու եւ փոքրերու պատգէթի կանոնաւոր փորձերը, կարող մարզիչի մը հսկողութեան տակ, տեղի կո՛ւնենան շարժը երկու անգամ:

Երկու ամիսէ ի վեր արդէն սկսած են Սելանիկի անշափահաւորներու պարգէթի մրցումները: Հ. Մ. Ը. Մ. ի խումբը ունեցաւ եօթը մրցումներ: Յաջբեց՝ Իրաքլիսի, Բաօքի, Անաթոլիա Գոլէճի եւ Մելիթայի խումբերուն, իսկ փոքր տարրերութեամբ պարտուեցաւ՝ Խանի, Արիսի եւ Վաօի խումբերէն: Անաց մէկ մրցում: Մեր տղաքը մեծ յոյս ունին որ, այդ վերջինին ալ պիտի յաղթեն, անշուշտ կթէ այդ ոչիով, Հայու անպարտելի ոգիով դաշտ իջնեն: Այդ պարագային յաղթանակը անխուսափելի է:

Անշափահաւորներու մրցաշարքը աւարտելէ վերջ, շուտով պիտի սկսին նաեւ մեծերու մրցումները: Այս տարի Հ. Մ. Ը. Մ. ի խումբը իբրեւ պառնջին կարգի խաղացող խումբ պիտի ճակատի իրմէ. քաւական զօքաւօք իրմբերուհեա: Եթէ մեր տղաքը կանոնաւոր կերպով մասնակցին փորձերուն, եւ ինչպէս վերջ յիշեցինք, ունենան մէկ նպատակակէտ, այսինքն ազգային պատուը բարձր բունէլ մարզագալտին վրայ, այդ պարագային, կարելի է յուսուի որ, պատուաւոր արդիւնքներով դուրս պիտի գան յառաջիկայ պառնջին գառակազգի մրցումներէն:

Այս տարուան եղանակի ակումբային առաջին բացումը տեղի ունեցաւ դաստիարակական երեկոյթով մը: Անդամ-անդամուհինքաւ եւ համակիրներուհետ բազմութիւն մը, ժամանակէն առաջ լեցուցած էր սրահը, լոյսու համար փրօֆ. Յակոբ Աշունեանը: Եղբ. Ա. ձամեան ներկայներուն ծանօթացնելէ վերջ մեր յարգելի դաստիար, զայն հրաւիրեց խօսելու:

Փրօֆ. Աշունեանի ընտրած նիւթը մեծ հետաքրքրութիւն եւ խանդավառութիւն ստեղծեց ներկայներուն մէջ եւ յաճախ ընդմիջուեցաւ ծափերով: Եղբայրական ջերմ մթնոլորտի մէջ, երեկոյթը շարունակուեցաւ մինչեւ ուշ գիշեր: Ներկայները պատուասիրուեցան թէյով եւ ջոյրերու կողմէ պատաստուած կարկանդակներով:

Յունուար 1-ին, Կաղանդին օրը, Հ. Մ. Ը. Մ. ի անգամ-անգամուհինքը շնորհաւորական քարթեր բաժնելու համար շրջադասեցան անխտիր բոլոր աղայիներու տուները եւ ինչպէս միշտ, այս տարի ալ թէ՛ հեղափոխուեցան եւ թէ՛ նիւթական լիառատ նուէրներ ստացան ի նպաստ Հ. Մ. Ը. Մ. ին:

Նոյն օրը, երեկոյթուան Հ. Մ. Ը. Մ. ի ակումբին մէջ, ի պատիւ մարդիկ-նեբաւ, տեղի ունեցաւ ասանկական գաթայի բաշխումը:

Նախ քան գաթայի կտրուելը, խօսք արտւ Հ. Մ. Ը. Մ. ի ասանկայեա եղբ. ձամեան եւ պատմականք բրա. Թեապոյնիկէի Հ. Մ. Ը. Մ. ի հանադրութեան: Տուաւ 25 տարիներու ընթացքին ունեցած գործունէութիւնք, ամփօք դիժհարս մէջ եւ վերջացուց իր խօսքը շնչանով թէ՛ Հ. Մ. Ը. Մ. ը կայ ու պիտի մնայ՝ որքան ժամանակ որ հայ երիտասարդութիւնք դիտակից է իր կոչումին՝ Հայը Հայ պահելու վսեմ դադափարին:

Յետոյ սկսաւ գաթայի բաշխումը, որ մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց ներկայներուն մէջ, որովհետեւ օրուան բախտաւոր մարզիկը պիտի արժանա-

ՄԵՔՍԻՔՕ ՍԻԹԻԻ ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱՍԻՐԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Պօսքքնի "Հայրենիք"ի վերջին թիւերէն մէկում մէջ, հրատարակուած է Մեքսիքո Սիթիի Հայ Մարմնակրթասիրաց Միութեան մէկ ծանուցումը՝ նուիրուած մեր մարզական շարժումին: Այս անթիւ, նոյն թիւրքին՝ մէջ, կեան Պօստոնան ստորագրած է հետեւեալ յօդուածը:

Առնուած քայլը թող զարմանք չուրթէ, քանի սփորը դարձած է բոլոր ազգերու երիտասարդ թէ չափահաս տարրերուն ամենէն հրապուրիչ զբաղումը, առանց մասնանշելու վաթսուն տարին անցուցած եւ ինքզինքնին երիտասարդ զգացող դասին հետաքրքրութիւնը կամ մասնակցութիւնը: Ժողովուրդները կարտուծիւնով եւ հեւքով կը հետեւին, մարզական գետնի վրայ իրենց զաւակներուն ձեռք բերած յաղթանակներուն:

Կարժէ յիշենել թէ, դեռ վերջերս տեղի ունեցող երկու մրցումներ Մ. Նահանգներու մէջ, կոսիմարտ մը եւ պէսպալոյի խաղ մը, ամբողջ աշխարհի ուշադրութեան առարկան դարձան. մամուլ, ձայնասփիւռ, թէ հեռապատկեր, լարուած պահեցին բոլորի ուշադրութիւնը: Այստեղէն, Մեքսիքո Սիթիէն, մասնաւոր անձեր զրկուեցան մրցման վայրերը, որպէսզի մրցումներու յաջորդական երեւոյթները ձայնասփիւռի միջոցով հաղորդէին հասարակութեան: Ապա վստահօրէն կարելի է ըսել թէ, այդ պահերուն բովանդակ Միացեալ Նահանգներու բնակչութիւնը ուրիշ հետաքրքրութիւն չունեցաւ, քան այդ մրցումները տեսնելու եւ կամ լսելու հետաքրքրութիւնը:

Այսօր, սփորը տարածուած եւ սիրուած շարժումն է՝ շատերէն անխտրի Հակառակ այդ իրողութեան, հայեր դատապարտելի անտարբերութիւն մը ունինք եւ շատ փոքր բաժին մը, այդ անտարբերութեան վերարկուն ծանրօրէն կը հանդիս մեր ունեցան: Մտնաւորաբար անցնելու մօտ եղող սերունդը՝ ոչ թէ անմասն կը մնանք, այլ եւ քննադատական ոգի կը ցուցաբերենք առնուած քայլերուն հանդէպ: Անկախ այդ տխուր իրականութիւններէն, անհրաժեշտ կը դռնենք հետեւիլ այդ շարժումին, զօրացնելու ու տարածելու դայն, որպէսզի մենք ալ բաժին ունենանք ընդհանուր կշռոյթին մէջ: Այդ շարժումը կը հետապնդէ զօրաւոր կազմ, առողջ մտածողութիւն եւ հոգեկան ազնուութիւն: Ո՛ր քանի Հայ Մարմնակրթասիրաց Միութիւնը կը հետապնդէ մարզական շարժումին ընդարձակումը եւ հզօրացումը, հայ գաղութներու մէջ, թող զարմանք չպատճառէ ուրեմն այս օրուան հրատարակութիւնը: Թող այդ դառնայ ազնիւ խթան մը, նոր նուաճումներ ձեռք բերելու, համախոհներու լաւազոյն աջակցութիւնով:

Նաք վարչութեան կողմէ արամադրուած Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ոսկեզօծ պէճին, որ վիճակուեցաւ եղբ. Յ. Ծերմակեանին: Տարածվ միջոցառում մը մէջ, երկկոյթը շարունակուեցաւ մինչեւ ուշ գիշեր, մէջ ընդ մէջ եղան խմբերգներ, օրուան պատշաճ արտասանութիւններ պղտիկներու կողմէ եւ զանազան ընտանեկան խաղեր:

Ժողովուրդը մեկնեցաւ Կաղանդի գեղեցիկ գիշեր մը անցուցած ըլլալու դժուարակութեամբ:

Կը յուսանք որ, ինչպէս միշտ, այս տարի ալ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ժրջան վարիչները, իրենց մշակած ծրագիրը լաւազոյնս պիտի կատարեն:

Հոս կ'արժէ յիշել յաճախ յեղյեղուած մտածում մը — Կ'ըսուի թէ, երբ դպրոց ու եկեղեցի չկան շատ մը վայրերու մէջ, աւելորդ չէ՞ հետապնդել ակումբ, գրադարան կամ մարզադաշտ երևան բերելու ջանքը: Այդ մտածում մը կամ առարկութիւնը ըսենք, առնուած քայլին հակառակ ըլլալէ աւելի, նպաստաւոր է: Եթէ չկան դպրոց ու եկեղեցի, մարզական խումբերու կազմութիւնը՝ Հ, Մ. Ը. Մ. ի ծրարարով, պիտի ունենայ բարեբար ազդեցութիւնը՝ լրացնելով կարեւոր պահաս մը: Իսկ այս շարժումին ուժ տուողներս երբեք ժխտած չենք դպրոցի եւ եկեղեցիի անհրաժեշտութիւնը եւ երբեք ջանք չենք խնայած, անոնց ի նպաստ, կամ թերացած նուիրական շնակցութեան: Մենք կ'ընդունինք նաեւ կարեւորութիւնը մեր մատաղ սղոց յատուկ, ակումբներուն ու մարզադաշտերուն: Անոնց միջոցով, երևան պիտի դան հայ միջավայրեր, ուր հայ բարբառին, հայ երգին եւ հայ զգացումներուն ու տեսիլներուն զարդացման ու ուժացման բեղուն դաշտ մը պիտի ունենանք: Մենք համոզուած ենք որ, ակումբ ու մարզադաշտ պիտի վերածուին փոքր Հայաստաններու, ու հաւաքուած սղաք նախ հետու պիտի մնան փառցններու վտանգէն, այն վտանգէն՝ որ աւելի ահաւոր է քան ժանտատենդ մը, ապա հճաքաբար պիտի կապուին ու զօդուին հայ յոյզերուն, հայ յոյսերուն, ապա իրենց ղեղեր ու մկաններու զօրացման հետ զուգընթաց, պիտի զօտեպընդուին հոգեվիին տիպար Հայկականներու շունչ ու ոգիով:

Հարկ չկայ պատմութեան էջերը վերծանելու կամ պրպտելու մազապթեայ գրչագրեր, ապացուցանելու համար թէ մեր նախնեաց սիրելի զրադումներէն մէկն էր սփորը: Ըլլայ հայ շինականը, ըլլայ հայ միջակորեարը, ըլլայ հայ աղնուակըրը ունէին իւրաքայտուկ սփորներ սիրելի: Ապա իրենց ձեռք բերած շնորհները կը ցուցադրէին տօնական օրերու ստիքով: Նաւասարդեան տօները, լոկ բամբիռ ու տաւիղի, պար ու կայտի, երգ ու տաղի արտայայտութիւններ չէին. անոնք ցուցադրութիւն մըն էին նաեւ հայ առնականութեան ու ընդունակութեան, հայ ուժին ու կորովին:

Երեցեցեք դարձեալ թէ, հին դարերուն, ունեցեր ենք նաեւ պատանիններու կազմակերպութիւններ՝ նոյնիսկ դաղութներու մէջ, նման այսօրուան սկառուտական կազմակերպութեան, ուր մէկտեղուող հայ պատանինները, կը պատրաստուէին ասպետական ոգիով, դառնալու համար քաջ, պատրաստակամ ու հաւատարիմ, ապա ուխտապահ իր խօսքին ու իտէպիւն, հանգէպ հայրենիքի եւ համայնքի պարտաւորութիւններուն: Այսօրուան սկառուտական խոշոր շարժումը, որ տարածուած է բովանդակ աշխարհի մէջ, հիացում եւ սքանչացում ստեղծելով, եւ որ հաղիւ յիսուն տարուան կեանք ունի, շատ տարիներ առաջ, հայերս ունեցեր ենք, համապատասխան կազմակերպութիւններ ալ:

Ուրեմն, հարկ կը մնայ կրկնելու թէ սփորը սիրելի էր մեր նախնեաց: Դժբախտաբար, անկարութեան կորուստին հետ կորսնցուցինք ազնուազոյն յատկանիշներն ալ: Նուաճող ցեղերու հայածանքն ու բունութիւնները, մեզ հետացուցին նաեւ սփորէն, որով դարձանք ծոյլ ու հեղձ եւ յետոյ անձնատուր դարձանք ճակատագրապաշտութեան. եղանք չման ուսյաներ: Դարձանք կամազուրկ ու մեղի. տիրողներու քմայքին ու քմահաճոյքին ենթակայ: Բնասարար, մոռցուեցան եւ լքուեցան ազատադրական պայքարները, մինչեւ վերագարթնում: Հատ ու կտոր ձեռնարկներ կամ աս ու ան անձերու փորձեր՝ իրողութիւնը չեն ժխտեր: Պայքարի ոգին, մարտնչումներու բոցը, արթնցաւ շատ ուշ, ան ալ ոչ իր ամբողջական թափով ու նուիրումով:

Մտցուած այդ շարժումը կրկին ծնունդ պիտի առնէր թրքական ժառանգորութեան Հռչակումէն վերջ: Նախապէս կազմուեցան խաղի խումբեր, ապա կազմակերպուեցաւ մարզական եւ սկստուական շարժումը: Կ. Պոլսէն սկսող այդ շարժումը, շուտով տարածուեցաւ նաեւ դաւառները: Տարագրութիւնը, թուրք ոճրածին ուղեղի ծնունդ, սկսուած աշխատանքը իր սաղմին մէջ մեղուց: Ապա պատերազմէն անմիջապէս յետոյ, զինադադարի օրերուն, վերակազմուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ. Ը, աւելի լայն հիմերու վրայ: Կրթիկն Կ. Պոլսոյ մէջ: Այս անկամ անտուն ու անտէր երիտասարդութիւն մը՝ որ ցուրտ ճճարներէն ձերբազատուած Կ. Պոլսոյ երիտասարդութիւն մը, թուրք, քուրտ միջոցորտէն ազատուած, կամ հարկադրաբար՝ գոյութեան կռուի պատրաստանքէն ազարտուած, կարօտ իր օգնութեան, տիրանալու համար հայ նկարագրի բարեմասնութիւններուն: Հարկ էր փրկել «Միացորդաց»ը: Դպրոցէն ու որբանոցէն անկախ, Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի բոյները եզան փրկութիւնը անոնց: Մագապուրծ պատանիները կրթութեան ազնիւ զբացումներով ու միտումներով:

Քեմալական վանտալութիւնները եկան այդ շարժումն ալ խեղդելու: Հուսկ ուրեմն, զպալութներու կազմութեան հետ, ամենուրեք կազմուեցան Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի ճիւղերը: Ցանուած սերմը ատող էր եւ փայփայիչ: Ահա 30 տարիներէ ի վեր, Հ. Մ. Ը. Մ. Ը կը դործէ անխոնջ ու անդուլ: Ան հաւատքով ու յոյսով գտնուիր, լծուած է ազնուազոյն աշխատանքի: Ան դադուութիւններէն կուտայ մարմնով կիրթ ու ուժեղ, արտով ազնիւ ու բարեկեցիկ հոգիով արի, սպարտական սերունդ մը, պատրաստ զբաւելու՝ պատնէշները ծառայութիւններուն, ի խնդիր հայրենիքի ու համայնքի բարգաւաճման:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-նեղ առուցով, մարմնակրթական կազմակերպութիւն մը չէ: Ան հողածու է նաեւ իր դրօշին տակ հաւաքուած զայլիկներուն ու արեւնայներուն հողիին ու արտին դատարակութեան՝ ազնուազոյն զբացումներու հետամուտ ըլլալով: Դեր մը, առաջնորդութիւն մը դերազնիւ, եւ կիրարկում մը առանց քաղաքական կամ դաւանական խտրութեան: Հայը հայ պահել՝ մարմնով, մտքով ու հողիով եւ տղաքիւլ զանոնք ծառայութեան ոգիով:

Այս էջերէն, յաճախ անդրադարձեր ենք կատարուող աշխատանքին շուրջ. ապա շեշտեր ենք գետ կատարուելիքի մասին, քանի կը հետեւողները փափաքուած քարձրութեան մը՝ հասցնել մարզական շարժումը, իրր պղծանի գոյատեւման ու ապաւայ պայքարներու:

Երէկի թոյլ ու մեղկ սերունդը, ալ պատմութեան ժառանգ պիտի մնայ: Հաւատաւոր ոճր սերունդ մը այսօր հտուակ կը նետէ, ընդունակ պայքարելու եւ յաղթանակներ կորդելու: Այդ սերունդի միջոցով, հնարաւոր պիտի ըլլայ նաեւ կամրջել բոլոր անլրափտները, անոնք պիտի յաղողին մէկ յայտարարի տակ բերելու մեր արդաւոյնի ձգտումները, ինչպէս նաեւ պիտի դառնան խաբիար մեր տեւականացման: Ու այդ ատեն, հնարաւոր պիտի դառնայ ջանքերու կեդրոնացում, որով պիտի արդիւնաւորուին մեր վաղուան պայքարները, բոլոր մարզերու վրայ:

Մարմնակրթասիրացը կը կործէ համբերութիւնով ու հաստատամտութիւնով: Չունինք ո՛չ յաւակնութիւն եւ ո՛չ ալ յոխորտանք, դաւանալու նշանակէտը բոլոր հայեացքներու: Այլ համեստ համոզումով մը կը ջանանք մեր անգլային տեսիլներու իրազորածման պատուանդան մը պատրաստել: Մարզական շարժումին վերապահուած է կարեւոր դեր մը եւ մենք մեր բաժինը կը տանինք շարժումին:

Հարկ է մտնալ նախնեաց յուսալքումները եւ շվարակել հասնող սերունդը: Ան պիտի տողորուի պայքարի ոգիով, պիտի ջամբուի յեղափոխական աւանդութիւններով ու ծառանայ բոլոր տեսակի կաշկանդումներու դէմ: Նոր մարդը պիտի ձեւակերպենք Հայկական երու շունչով ու ոգիով. անոնց մէջ պիտի արթննան քաջութեան ու մարտունակութեան տիպար եղող նախահայրերը:

Ահա գործնական ուղին, պատրաստուելու ազատագրական պայքարին: Ահա միջոցը մեր ակնկալութիւններուն իրականացման: Անոնք ուսման պիտի դառնան գալոց բաղխումքին:

Գաղութիւններուն մէջ, ազատ հորիզոններու տակ մեծցած այդ սերունդը պիտի ըլլայ արտայայտիչը՝ մեր ազատ ապրելու ցեղային կամքին: Այդ սերունդը, ունենալով իրեն իր ատաճողը այն նուաճումները՝ զորս ունեցանք քաղաքական գեանի վրայ, պիտի հետեւի գործի դրական ուղիի մը, անհրաժեշտ է միայն անոնց լիազարտ պատրաստութիւն ու լման պահպանումը իբր հայ: Այն ատեն, առեւալ վայրկեանին, ակնջալուր հայրենի կանչին, անոնք պիտի նետուին կուռի դաշտ:

Այսօր, բոլորս մտահոգուած ենք անցեալ արժէքներու տեսականացման, ինչպէս աւանդութիւն, լեզու, սովորոյթ, եկեղեցի, մշակոյթի արժէք՝ միջոցներ՝ մեր դոյառեման: Բայց յիշենք որ, առանց սեփական հողի, առանց անկախ հայրենիքի, վտանգուած է մեր տեսականութիւնը, որով այդ պայքարի պատրաստութիւնը պիտի դառնայ մեր դիւաւոր մտահոգութիւնը:

Մեզի յանձնուած սրբազնագոյն աւանդ մը կայ. մենք պատասխանատուութիւնը ունինք անոր պահպանման եւ փոխանցումին. այդ մեր ՅՅՂԻ ԱԳՐԵԼՈՒ ՏԵՆՁՆ Է. աղնու առաջնութիւնով մը մեր հայրերը զայն հասցուցին մեզ ի հեճուկս բռնազաղթերու, ջարդերու ու տարազրութիւններու:

Իսկ մե՞նք. ապահովա՞ծ ենք անոր յաջորդականութիւնը, պիտի կրնա՞նք այդ աւանդը անաղարտ յանձնել յաջորդ սերունդներու գուրգուրանքին:

Հարկ է անմար պահել մորենին. հարկ է ջահը Լուսաւորչին պահել պրպրդուն: Դուն, ու ես, դառնանք մեր դատաւորը, պատմութեան առջեւ:

Պատեհութիւնը եւ ժամանակը միշտ ժլատ եղեր են:

Շտապենք քանի ուշ է:

Ահա մեր կարգախօսը:

Մեխիֆօ Սիքի

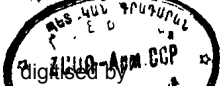
Ա Ձ Դ

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի Մարմնակրթական Յանձնախումբը կը ծանուցանէ բոլոր անդամ-անդամուհիներուն թէ՛ սկսած են թէնիզի, վոլէյպոլի, պասքէթպոլի, աթլէթիզմի եւ ջատարակի խաղերը:

Յանձնախումբի անդամները պիտի չժանդակեն բոլոր անոնց որոնք խաղերու մասնակցիլ կը փափաքին, ընելով ցուցմունքներ եւ սորվեցնելով բոլոր անոնց, որոնք նոր խաղ մը սորվիլ կը փափաքին:

Միեւնոյն ժամանակ կը ծանուցանենք թէ՛ վարչութիւնը պայմանագրուած է մասնաւոր անձերու հետ դաշտերուն խնամքին համար, որոնք ներկայիս կը գտնուին կատարեալ վիճակի մէջ:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի Մարմնակրթական Յանձնախումբ

ԱՊՐԻԼ 24-Ի ՍԳԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ա. Արդարեւ, հանդէսին արուած էր համազգային բնոյթ, ազահանդիսով մասնակցութիւն բոլոր յարանուանութեանց, քաղաքական, մշակոյթի կազմակերպութեանց :

Անցեալ տարուան նման այս տարի եւս բացառիկ իմաստ մը ստացաւ Մե. յղեւնի 41-րդ տարելիցի տօնակատարութիւնը :

Բ. Սգահանդէսը աւելի տպաւորիչ եւ վեհ նկարագիր մը ստացաւ, տօնուելով ճիշդ օրին՝ Ապրիլ 24-ին :

Գ. Ապրիլեան Մնահատակներուն եւ հերոսներուն սուրբ յիշատակը տակաւ իր արժանի բարձրութեան հասցնելու եւ թէ՛ ներքին եւ թէ՛ արտաքին ճակատի վրայ բարերար դեր մը կատարելու կոչուած հզոր դարձօնի մը վերածելու ճամբուն վրայ նշանակալից յատաջղիմութիւն մը կարելի է համարել այն իրողութիւնը, որ այսպէս մտքերը բաւական մը պատրաստուած են Ապրիլ 24-ին խանութներն ու արհեստանոցները փակ պահելու համար : Այս կը նշանակէ որ մենք՝ վերապրողներս իրապէս կը դիտակցինք լուսապսակ նահատակներուն եւ հերոսներուն նուիրումի, զոհարարութեան հոյակապութեան եւ ոչ միայն լոկ խօսքերով մեր յարգանքն ու մեծարանքը կը յայտնենք, այլեւ ճիշդ մը, զոհողութիւն մըն ալ մենք մեր կողմէ կ'ընենք, տարին օր մը խանութները փակ պահելով :

Այս տեսակէտէն շնորհաւորելի էր Հ. Ա. եկեղոցւոյ հոգարարձութեան անդամներէն Պ. Լ. Տէր Աւետիսեանի հրապարակային այն յայտարարութիւնը՝ թէ՛ յոռաջիկայ տարուան Ապրիլ 24-ի հանդիսութիւնը կազմակերպող մարմինը նկատի թող առնէ համազգային սուգի այդ օրը խանութներն ու դպրոցները փակ պահելու մասին ժողովուրդին զանազան խաւերէն եկած առաջարկները :

Դ. Այս հանդիսութեան առթիւ, զանազան շրջանակներու մէջ գոհունակութեամբ կը նշուի, որ մենք՝ հայերս — որ արդար կամ անխրաւ կերպով անմիառանութեան ախտէն տառապողներ ճանչցուած ենք առհասարակ — կրթ ազդերու պէս գիտենք մեր տարակարծութիւնները մոռնալ պահ մը, եւ կողք կողքի գալով մեծարել մեր համազգային սուրբերը :

Ե. Հանդէսին կարգադիր մարմինը տեղական մամուլին եւ ձայնասփիւռի կայաններուն զրկած էր տեղեկագրութիւններով հայանպատ քարոզչութիւն մըն ալ բրած եղաւ : Այս տեսակէտէն՝ շատ սրտաուռ էր հայկական ժամի վարչութեան միջոցաւ կազմակերպուած քառորդ ժամուան ռատիօ ունկնդրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ 14-15-ին, Ռատիօ Բիվատապիա կայանէն :

Զ. Պէտք է բնդիծել նաեւ այն խոհմ եւ լուրջ կեցուծքը, զոր ունեցան քաղաքական եւ կրօնական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները, որոնք օրուան վեհութեան համապատասխան արտայայտութիւններ ունեցան : Նման առիթներով տեղի ունեցող անպատշաճ, թշնամական ակնարկներ ու արտայայտութիւնները մեր նահատակներուն յաւիտեանական հանդիսուր խոռվել է թշնամիին շարամիտութիւն պատճառելէ տարբեր բանի մը չեն կրնար ծառայել :

Մաղթենք : որ յոռաջիկայ տարի աւելի կանուխէն ձեռնարկուի հանդէսին պատրաստութեան, եւ համազգային այս ձեռնարկը ունենայ ակնկալուած բարերար ազդեցութիւնը պաղուծի մասնականութիւնը վարպայանելու եւ մեր հանրային աշխատանքները արդիւնաշատ հունի մը մէջ դնելու տեսակէտէն :

Պ.

Յ. Մ. Ը. Մ. Ի ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի վարչութեան, շաբաթ, ամսոյս 12-ին «Հայ Կեդրոն»-ի սրահին մէջ տեղի ունեցու Միութեանս երեկոյթ-պարահանուէտը, ճոխ ծրագրով:

Շեշտենք, որ նոխանձելի դպրութ մըն ենք արդէն: Նոխակին թափթփուածութիւնը եւ շքուորութիւնը անհետացած են: Մեր հասարակութիւնը սրահ կը մտնէ կոկիկ եւ պատշաճ հագնուած, նոյնիսկ չքեղ դարդարանքներով: Կարողա՞նք ինչն ալ կարելի է դժուարացիչ նկատել: Միակ անդամանելի թերութիւնը որ կա՛յ եւ զեւ կը շարունակուի, ա՛յլ ալ անճշտապահութիւնն է, որուն պատասխանատունները բացառապէս ներկայացում կազմակերպողներն են: Գանի մը փորձ հանդէսը նշանակուած ժամին սկսելու, թէկուզ սրահը կիսով շափ պարապ ըլլայ, եւ ահա՛ մեր հասարակութիւնը այս անախորժութենէն ալ կ'ազատի, որով թէ՛ ժամանակ կը շահուի եւ թէ՛ աւելորդ ձանձրոյթ մը փարատած կ'ըլլանք:

Ամէն տարիներու պէս հո՞ծ բազմութիւն մը եկած էր քաջալերելու մարդական Միութեան ձեռնարկը:

Հանդիսութեանց Յանձնախումբը, որ բաղկացած է երկու տասնեակ երկսեռ երիտասարդներէ եւ պիտէ մենէն անհրապոյր սրահն անգամ դարձրնել ակնապարար եւ հաճելի, այս սնգամ ալ ցոյց տուած է իր բարեխիղճ եւ բծախնդիր աշխատանքը եւ զեղադիտական ճաշակը:

Գաւիթը, սրահը եւ վերնատունը պէս պէս լոյսերու մէջ էին, թուղթէ դոյնպոյն պրօշակներով դարդարուն: Մուտքի դրան պարզօրէն ընթեռնելի էր Միութեանս անուան սկզբնատաւերը, սոճիի մշտադալար ճիւղերով հիւսուած: Պատերուն վրայ կային ճաշակաւոր եւ միութեան վերաբերեալ բազմաթիւ յայտարարութիւններ՝ այլազան դոյներով: Բոլորովին նորութիւն մըն էր, դարձեալ պատերուն վրայ, այն բաժինները, որոնք արուեստական շրջանակով յատկացուած էին տեղւոյս Միութեանս հետ կապ եւ յարաբերութիւն պահող արասասձամի քոյր Միութեանց, իրենց մարդական նշաններով, պորժիքներով եւ առարկաներով:

Այսպէս, առանձին շրջանակներուն մէջ, խոշոր տառերով կը կարդացուէին մարդական Պոլիս, Յունաստան, Սլաւիա, Լիբանան, Անդր-Յորդանան, Ֆրանսա, Մեքսիկո եւ այլն:

Վերջապէս ժամը 10-ին, մեր ճարտար բանաստեղծ, երիտասարդ Թօփալեան, հանդէսը բացուած յայտարարեց եւ Հայ Արիները ներկայացուցին մարդական կենդանի պատկեր մը, որ ընդունուեցաւ ջերմ ծափերով:

Յետոյ՝ բոժ հրաւիրուեցաւ խօսելու նախկին վարչութեան նախագահ Յովհ. Ստեփանեան, որ սեղմ կերպով անդրադարձաւ թրքական բարբարոսութեան եւ զուգարեց Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ծագումն ու զարգացումը, իրբեւ մեր կենդանութեան առաջին արտայայտութիւնը:

— Հայը մեռնիլ պիտէ՛, ըսաւ, ապրելու համար, եւ այս բանը մենք ապացուցեցինք, մեր դարաւոր դոտիին ապշութեան մասնելով: Ապա՝ ցոյց տուաւ հին եւ նոր սերունդի փոխադարձ պարտականութիւնները: Շեշտելէ յետոյ, որ է. Հ. Մ. Ազգապահպանման կարեւոր աղակներէն մէկն է, կոշ ըրաւ ծնողաց, ուր իրենց զաւակները վստահութեամբ յանձնեն այս միութեան, ուր մեր նորերը կրնան պահել իրենց ազգային դիմագիծը, ժառանգելով մեր բազմապիսի առաքինութիւնները:

Գայլիկներու կողմէ եղան մարզական ճարտար խաղեր, ինչպէս եւ խմբական երգեր, որոնք հասարակութեան պատճառեցին զուարճութիւն եւ ոգևորութիւն:

Ուրախալի է շեշտել, որ հայ երիտասարդական կազմակերպութիւններու մէջեւ նկատելի է համադորձակացութեան փափաք եւ եղբայրական վերաբերում:

Այս տեսակէտէն զորձնական օրինակ տուած էր Հայ. Աւագ. եկեղց. երիտասարդաց Միութիւնը, որ զեղարուեստական բաժնին կը մասնակցէր իր անդամուհի օրիորդներով, որոնք մեր տոհմիկ գեղեցիկ տարադներով երգեցին ու պարեցին:

Գաղութիւն ծանօթ երգչուհի եւ երգիչ Սօբրանօ Վիթթօրիա Սեւան եւ թէ՛նօր Արմէն Կիրակ հայկական հինգական կտորներ երգեցին, արժանանալով ջերմ ընդունելութեան եւ ծափերու: Տիկ. Սեւանը ծագիկեփունջ մը ստացաւ:

Տեղական նուագախումբի մը կողմէ եղան երգեր, պարեր եւ նուագածութիւն, որոնք նոյնպէս լաւ ընդունելութիւն գտան: Երկու հայ երիտասարդներ, Տկուն եւ գուարթ, հանդէս եկան ուսական պարերով եւ մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին:

Գեղարուեստական մասը վերջ գտնելով, խօսելու հրաւիրուեցաւ Հար. Ամերիկայի Կաթ. Պատուիրակ Գերաշնորհ Միոն արքեպիսկոպոս Մանուկեան, որ շատ սեղմ, իմաստալից եւ օրուան պատշաճ յորդոր կարգաց ազգապահպանման մասին: Ծեշտեց ծնողաց դերը, նորիւրու պարտականութիւնները, ինչպէս նաեւ բոլոր միութիւններու եւ կազմակերպութեանց սերտ զորձակցութիւնը՝ մեր գոյատեւման պայքարէն յաղթական գուրս դալու համար: Ատանձնապէս շեշտեց Հ. Մ. Ը. Մ. ի խիստ կարեւոր դերը ազգապահպանման ճակատին վրայ: Եւ յորդորեց հասարակութեան, որ բարոյապէս եւ մանաւանդ նիւթապէս օժանդակէ այս միութեան: Ու աւելցուց, որ ազգապահպանման կը նպաստեն նաեւ այսպիսի հանդէսներ, երեկոյթներ եւ ներկայացումներ, որոնք հաճելի առիթներն ի մի գալու եւ միասին ըմբոշանելու այն քաղցրութիւնը, որ ունին մեր երգն ու պարը, մեր խօսքն ու նուագը:

Ու թելադրեց, որ երիտասարդները վարժ. պարախումբեր ալ պատրաստեն մեր սրանչելի պարերը հարադատօրէն ցուցադրելու համար:

Ապա՝ Սրբազանը օրհնեց ներկաները եւ զնահատեց վարչութեան եւ իրեն ենթակայ յանձնախումբերու ազգանուէր գործունէութիւնը:

Հանդէսը վերջացաւ դիշերուան ժամը մէկին, որմէ ետք տեղի ունեցաւ ընտանեկան պարը, երկու նուագախումբերու մասնակցութեամբ: Մինչ պարը կը թաւալէր սրահին մէջ, բազմաթիւ ընտանիքներ եւ բարեկամներ հաւաքուած վերնատան սեղաններու շուրջը, զուարճացաւ մինչեւ հինգը:

Հանդիսութեանց Յանձնախումբին երկսեռ անդամները տնային առատ կարկանդակներ եւ խմորեղէններ նուէր բերած էին, ճոխ սեղաններ պատրաստելով:

Այս Յանձնախումբին կը պարտինք մեր բոլոր ձեռնարկներուն կարգապահութիւնը, մատակարարութիւնը եւ շքեղ զարդարանքը: Անոնց գործունէութիւնը արժանի է ամէն գնահատանքի:

ՄԱՐՁԻԿ

ԱԹԼԵԹԻԶՄ՝ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒ «ԱՐՔԱՆ»

Յառաջիկայ տարի, ճիշդ այս օրերուն, Հեռաւոր Աւստրալիա պիտի կազմակերպէ 16-րդ ողիմպիական խաղերը, Մելպուրնի մէջ, որ 1948-էն է վեր կը պատրաստուի արժանաւորապէս ընդունելու մարզական աշխարհի լաւագոյն մարդիկները:

Ողիմպիականներու յայտագրին նախան մասը աթլետիզմ է, մնացեալ բոլոր ճիւղերը զարդարանք կամ կարկտան են, ձեռով մը յայտագրերը ճոխացնելու կամ երբեմն ալ դժուարութեանց առջեւ դնելու համար կազմակերպուին:

Աթլետիզմը արժէքի չափանիշն է մարզական աշխարհին:

Այն երկիրները, ուր աթլետիզմը անտեսուած է, եւ մնացած են մարզական աշխարհին մէջ: Երկիր մը մարզական մակարդակը կը չափեն իր արլետիզմով:

Պատանիներու եւ երիտասարդներու նկարագրերը կերտելու գործին մէջ աթլետիզմը նկատուած է մարզական ճիւղերու դժուարագոյնը, բայց ազնուազգացոյնը, ամենէն օգտակարն ու արժէքաւորը:

Բոլոր այն ազգերը, որոնք կարեւորութիւն կուտան մարզական խաղերուն եւ զանոնք կը նկատեն սերունդներ կրթելու ընդհանուր ծրագրին մէջ մասը, ամէն բանէ առաջ զարկ կուտան աթլետիզմին՝ իրենց կրթարաններուն եւ մարզական կազմակերպութիւններուն մէջ:

Պաշտօնական արդիւնքներու ցուցակը կը հաստատէ, որ յառաջադէմ ժողովուրդները ունին բարձր աթլետիզմ: Մշակոյթի զանազան մարզերուն մէջ նուաճումներ կատարող ազգերը նոյնպէս ունին իրենց աթլետները, որոնք կը բարձրացնեն երկրի աթլետիզմի մակարդակը:

Ձեռք ուղեր մեծերու մասին խօսել այսօր, կ'ուզենք «փառք մեծեր»-ն օրինակներ տալ, ինչպէս անմասն ֆինլանտան, որ հազիւ չորս միլիոնի հասնող իր ժողովուրդով կը մրցի հսկաներու հետ, ո՛ր միայն մշակոյթով ու ճարտարարուեստով, այլ նաեւ աթլետիզմով: Հապա ի՞նչ պէտք է ըսել Հունդարիոյ համար, որ իր սքանչելի մարդիկներով սկսած է մտահոգել հսկաները, ինչպէս Ամերիկան, Պորտուգալիոյ Միութիւնը եւ ուրիշները:

Գալով փոքր Ձեխոսովաքիոյ, որ իր մշակոյթով, բարձր ճարտարարուեստով բոլորին նախանձը կը շարժէ, աթլետիզմի աշխարհին մէջ հասած է մեծերու վայել բարձունքներու:

Յետ պատերազմեան շրջանի աթլետիզմի պատմութիւնը անպայման զեղեցիկ էջեր վերապահած է Ձաթփէքի հայրենիքին:

Ողիմպիական խաղերու չէիս պատասխանատու մարմինը տուած է մարզիկներու նուազագոյն չափերը, որոնց հասնելով իբրևուրք պիտի ստանան մասնակցելու Մելպուրնի ողիմպիականին:

Ձեի մարզիկ մը խաղերուն մասնակցելու իրաւունք ստանալու համար պէտք է 100 մեդրը վազէ 10.4 երկվայրկեանէն, 400 մեդրը վազէ 4.8.66 երկվայրկեանէն, 1500 մեդրը վազէ 3.42.6 վայրկեանէն: Եւ ըսել որ մինչեւ անցող տարի աշխարհի մրցանիշն էր 3.40.0 վայրկեան:

Բարձրութիւն պէտք է ցատկէ 2.04 մեդր, իսկ հեռաւորութիւն մէկ քայլը պէտ է հասնի 7.60 մեդրի: Զոդով պէտք է ցատկէ 4.40 մեդր: Սկաւառակը պէտք է արձակէ 53.50 մեդր, իսկ նիզակը՝ առնուազն 76 մեդր:

Ահա թիւեր, որոնք զլիստ պոստս կուտան Արեւելքի մէջ ապրող մարդիկներուն եւ մարզիչներուն:

· ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստան գերազանցապէս լեռնային երկիր մըն է, 30 հազար քառ. զիւրոնեղը տարածութեամբ, որուն 90 առ հարիւրը ծովէն առնուազն հազար մեղր բարձրութեան վրայ կը գտնուի, ինչպէս Երեւանը: Ամենացած մասը 400 մեղր բարձր է ծովէն, իսկ ամենարարձը՝ 4095 մեղր: Աւելի աւելի քան 25 հազար միլիոն բնակչութիւն: Օտարները, որոնց կէսը հայախօս, կը կազմեն ժողովուրդին չորս առ հարիւր միայն: Երեւան մայրաքաղաքը ունի 400 հազարէն աւելի բնակիչ: Լենինական՝ որ Հայաստանի երկրորդ մայրաքաղաքն է, աւելի քան հարիւր հազար: 1920-ին երկրագործութիւնը կը կազմէր երկրին տնտեսութեան 76 առ հարիւրը, իսկ ճարտարարտուածքը՝ 24 առ հարիւրը: 1965-ին, կառութիւնը բոլորովին շրջած էր. դիւլաւանտեսութիւնը քսան առ հարիւր էր միայն, իսկ ճարտարարտուածքը կը գրաւէր ութսուն առ հարիւրը:

Հայաստանի դիւլդերուն եօթնասունն առ հարիւրը ելեկտրական լոյս ունին, եւ այս լոյսը կը ստացուի Սեւանէն եւ Զանգուէն ձեռք բերուած ելեկտրական ուժէն:

Երկրին մէջ նաւթ կը փնտսեն, բայց մինչև այսօր չեն գտած: Ածուի գտած են, սակայն լաւ տեսակէ չէ: Մեծ քանակութեամբ ազ գտած են իրեւանի մօտերը: Ասկէ առաջ օդը կուգար նախիջիւանէն: Մեծ ու փոքր 90 ջրանցք բացած են մինչև այսօր: Երկրագործութիւնը 90 առ հարիւր մեքենայացած է: Արարատեան դաշտին մէջ, որ գլխաւոր շաւմարանն է երկրին, կը հասցնեն պտուելարաց խաղող եւ պտուղներ, ծիւլխոտ, շաքարի ճակընդեղ՝ (գլխաւորաբար իրենց շաքարի գործարանին համար, որ փոշի շաքար կը պատրաստէ) եւ բամպակ: Յորենը անբաւարար է երկրին եւ մեծ մասամբ դուրսէն՝ Ռւքրանիայէն կը ստանան:

Համաձայն 1965-ի պաշտօնական թիւերուն, Հայաստան ներկայիս ունի 208 հիււանդանոց՝ 8800 մահճակալով եւ 2900 բժիշկներով (խորհրդային շրջանին Հոն Հասցուցած են 3200 բժիշկ), 277 ատամնաբույժ, 1500 ակումբ, 380 թատրոն եւ սինեմա, 1700 դրազարան՝ ութը միլիոն դիրքերով, առանց հարուելու. պարոցներու գրադարանները: 1954-ին հինգ հարիւր տեսակ գիրք գրատարակուած է՝ շոք միլիոն տպաքանակով:

Երեւան-Էջմիածին ճամբան ունի 22 զիւրոնեղը երկաթուղիներ եւ շատ դեղեցիկ է:

Երկրին օդը լաւ է, ջուրը լաւ է, արեւը՝ շատ, եւ ճիշդ ատոր համար է ող օրն կը կոչեն արեւաշող Հայաստան:

Երեւանի վերջին ութը տարիներուն է որ ծաղկած է թուաւելարար, իսկ դալիք ութը տարիներէն վերջ պիտի ըլլայ հրաշալի մայրաքաղաք մը: Ամբողջ մեծ շանքի՛ք մը տպագորութիւնը կը թողու մարդուս վրան:

Այս արդիւնքները նկատի ունենալով՝ Պալքանեան երկիրները, անոնց մէջ նաեւ Յունաստանը, որ ալ մէկ մարդիկ կրնան զրկել Աւստրալիա:

Քնշուշտ աւելորդ է խօսիլ Միլիոն Արեւելի երկիրներուն մասին, Եգիպտոսն ալ անոնց մէջ լլլալով:

Ժողովուրդներու արուեստը, ճարտարարուեստը, մշակոյթը եւ մարդաշարհը բազմատեսելով, սիրելի ընթերցողներ, դուք ալ մեզից պէս պիտի համոզուիք, որ այս բոլորը միասին կը գարդանան եւ միասին կը յառաջդիմեն կամ կը յետադիմեն:

Գափիթ

Գ. ՆԻՋԻՊԼԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՍՓԻՒՌԷ

ԲԱԶՄԱՍԻՆ ՀԱՅ ՄԱՅՐԻԿԸ

Տիկին Մաքրուհի Տօնիկեան հայ մայրիկ մըն է. տէր է տասնմէկ զաւակներու. երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած է Ճրանսա :

Երբ այս տարի տօնուեցաւ Մայրերու Օրը, տասնըչորս տիկիներ ոսկի նշաններ ստացան, իբրև բազմածին մայրեր, Տիկին Մաքրուհի Տօնիկեան անոնցմէ մէկն էր :

Պատուոյ նշանը անձամբ հայ մայրիկին յանձնեց Առողջապահութեան նախարարը՝ Պր Պեռնար Լաֆէ :

«ՊԱՏՄԱԳԻՐՔ ԲԻԻԹԱՆԻՌՅ»

Բիւթանիոյ հայութեան ամբողջական պատմութիւնը՝ «Կրօնադատութեանը նպատակով» Հալէպի մէջ կազմուած է Անձնախումբ մը. «Գիրքը՝ պիտի կոչուի՝ «Պատմագիրք Պրուսայի եւ Բիւթանիոյ հայութեան», պիտի լրացորկէ բազմաթիւ հայ գիւղերու, գիւղաքաղաքներու պատմութիւնը, բարբառներու ուսումնասիրութիւնը, աւանդութիւնները, եւայլն :

Կոչ ուղղուած է Բիւթանիոյ եւ չրջաններու հայրենակիցներուն, որոգէտի դրութիւններով, լուսանկարներով, վաւերաթուղթերով եւլն. մանաւկցին «Պատմագրին» կազմութեան :

Կեդրոնական Անձնախումբին հասցէն է Թիւրք փողոց, 55, Հալէպ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԻՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Հայաստանի ուսուցիչներէն ոմանք իրենց ամառնային արձակուրդը՝ անցուցին Եալթայի մէջ, ուրիշներ՝ Սոչիի մէջ : Խորհ. Միութեան ինչպէս նաեւ Հայաստանի առաջնակարգ ամբարնոցները լեցուն էին հայ ուսուցիչներով :

Ուսուցիչներուն եւ անոնց ընտանիքներուն ամառնային հանգիստին համար այս տարի յատկացուած է երկու միլիոն 160 հազար ռուպլի :

ՀԱՅ ԳԻՐՔ ՄԸ՝ ԶԻՆԱՐԷՆ

Վախտանգ Անանեան նոր յայտնութիւն մը եղաւ հայ գրական աշխարհին մէջ :

Իր «Մանկութիւնը Լեռներում» դործը Թարգմանուեցաւ ուսնիքէն՝ եւ դառաւ յայտնութիւն :

Թարգմանուեցաւ նաեւ՝ չիտարէնի՝ ռուսական Թարգմանութեան վրայէն : Թարգմանիչն է Ծան-Զի-Զաս :

Յաւաջարանին մէջ՝ ընդարձակ տեղեկութիւններ կը տրուին հայ ազգին պատմութեան եւ մշակոյթին մասին :

ՕՐԻՌՈՎ ԼԻՏԻԱ ԿԱԻՆ

Ճրանսական արուեստին տարածմամբ զբաղող անձնախումբը՝ Գերմանիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ երգահանդէսներ սարքեց : Այդ երգահանդէսներուն մէջ փայլեցաւ հայ երգչուհի մը, Օր. Իչգալացեան, որ արուեստի մարզին մէջ ծանօթ է Լիտիա կարին անունով :

Հայ երգչուհին լսելի ըրաւ Փրանսերէն նոր երգեր. երգեց նաեւ Պետրոս Դուրեանի «Իմ մահը» քերթուածը, զոր եղանակաւորած է Ֆրանսացի Իբրատիշտ մը, Տըլանուա, կէ Անոյշ Գարուն»ը :

Երգահանդէսները տեղի ունեցան Պոնի, Համպուրկի, Տիւսելտորֆի եւ Հանովրի մէջ : Օրիորդ Լիտիա կարին ամէնուրեք զնահաստուեցաւ :

ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՆ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՄԲՈՂՁ ԳՈՐԾԵՐԸ

Հայաստանի կառավարութիւնը հրամանագրած է ի լոյս ընծայել Կոմիտաս Վարդապետի ամբողջ գործերը:

Հմուտ մասնագէտներէ բաղկացած Անձնախումբ մը՝ այս նպատակին իրագործման համար աշխատանքի լծուած է արդէն: Ահա՛ այդ մասնագէտները:— Աթայեան Ռոպեր, Աղայեան Մուշեղ, Գասպարեան Սամսոն, Մուրատեան Մատթէոս: Քուչներեան Քրիստափոր:

Կոմիտասի ամբողջական դործը պիտի հաւաքուի հինգ ստուար հատորներու մէջ. եւ պիտի ընդգրկէ անոր ո՛չ միայն երաժշտական բնոյթ ունեցող արտագրութիւնները, այլ նաեւ ուսումնասիրութիւններն ու նամակները:

Առաջին հատորին մէջ պիտի երեւին մ'եներգներ:

Երկրորդ հատորին մէջ՝ խմբերգներ:

Երրորդին մէջ՝ ազգագրական-ժողովրդական նիւթեր-երգեր, իրենց նախնական վիճակին մէջ:

Չորրորդին մէջ՝ ուսումնասիրութիւններ, յօդուածներ:

Հինգերորդին մէջ՝ յուշեր, նամակներ եւլն.:

Իւրաքանչիւր հատորի առաջին մասը յատկացուած է արդէն տպուած գործերու, երկրորդ մասը՝ անտիպներու:

Կոմիտասի ամբողջական դործը ի լոյս պիտի ընծայուի յետ ձեռագրերու քննութեան:

Իւրաքանչիւր հատոր պիտի ունենայ ներածութիւն մը եւ ծանօթագրութիւններ:

Ժողովածուին ընդհանուր առաջարանը պիտի գրէ Կոմիտաս Վարդապետի ժամանակակիցն ու բարեկամը՝ բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեան: Զուտ կենսագրականը պիտի գրէ Մ. Մուրատեան: Գեղարուեստական բաժինը յանձնուած է նկարիչ Մարտիրոս Սարեանի: Առաջին երեք հատորները պատրաստ են արդէն: Չորրորդ հատորը պատրաստ պիտի ըլլայ 1956-ին:

Կոմիտասի այն ձեռագրերը՝ որոնք կը գտնուին արտասահման, դիւրամատչելի չեն: Անձնախումբը կը խորհի նկարահանել դանոնք:

Հնգահատոր ամբողջական այս գործը Կոմիտասի, պիտի հետաքրքրէ ո՛չ միայն նորհ. Միութեան, այլ նաեւ միւս երկիրներու երաժշտագէտները:

Ա Ձ Դ

Պասքէթպոլի յանձնախումբը կը հրաւիրէ բոլոր հայ մարզիկները, բլլան անոնք անդամ կամ ոչ, մասնակցելու յիշեալ խաղին փորձերուն, որոնք տեղի կ'ունենան միութեան մարզադաշտին մէջ:

Պիտի բնարուին Հ. Մ. Ը. Մ. ը ներկայացնող խումբեր, որոնք պիտի մասնակցին քաղաքիս Պասքէթպոլի Ֆէտէրասիոնին կողմէ կազմակերպուած պաշտօնական խաղերուն հետեւեալ աստիճաններով

Պատանիներ, նորէկներ, շորրորդ եւ Լըրոր,:

Փորձեր տեղի կ'ունենան կիրակի օրերը ժամը 14.30-էն 18:

Յանձնախումբ

DAUASART

AÑO 3, Nº 36

MAYO DE 1956

BUENOS AIRES

RECONOCIENDO los derechos de la mujer y su indispensabilidad en la obra social, hay que ponerla en aptitudes de prestar el máximo de su potencialidad, exaltando virtudes y limitando lunares en su específica condición sexual. Un feminismo, pudiéramos decir constitutivo, basado en la educación.

En primer lugar, cultura física, educación helenizante en la forma. Belleza y fuerza, estética y salud. Constructora de cuerpos, ella ha de ser el molde de la fundición.

Después, la cultura intelectual. La femineidad se manifiesta en la mente en forma especialísima de imaginación. Y bien sabéis que la imaginación es decisivo factor de calidad estructural en la obra de concepción. Es como el dechado en el bordado humano. Perfeccionando el rechado, se harán obras cercanas a la perfección.

La educación mental habrá de suprimir también en la mujer esos prejuicios que falsean la vida, empezando por el de su propia inferioridad; y habrá de infundirle el aprendizaje sintético del Universo, de las causas distantes y las lejanas consecuencias. Alcanzará a raspar, en la conciencia femineina, la costra de supersticiones, de adherencias fanáticas, de terrores sin causa, de todas estas estratificaciones pegajosas del falso sentir tradicional. Porque ella, que crea cuerpos de hombres,

también es molde para sus criterios y cauce para sus futuras tendencias sensitivas. Su profesorado es el que pudiéramos llamar definitivo, ya que ella plasma las infancias, y graba las figuras sobre esa arcilla blanda; y lo que ella graba, cuando ya el tiempo endureció nuestra arcilla, queda en nosotros indeleble, como un perenne alto relieve.

Luego, habrá que educar su voluntad. Hay que poner firmeza en su querer de mariposa. Que se compacte, para no ser pavesa de pasiones. Porque el amor, igual que el fuego, quema las pajas, pero purifica los metales. Sobre

lo veleidoso del deseo, grabar el sello inexorable de la conciencia del deber. Que ella aprenda a ponerles riendas de oro a las libélulas de sus caprichos, para

que entre las llamas de la vida no se chamusque nunca la muselina de sus alas.

Por último, la cultura sensible. Allí donde está su cualidad, está también su escollo. Ser ama de sus nervios voluntariosos y anárquicos. Que aprenda a fundamentar sus afectos. Que no se deje hipnotizar sólo por bellos ojos o por bocas risueñas sabiendo que hay muchas casas con balcones floridos y con recámaras mugrientas. Que su dureza no se trueque en flaqueza; que su amor no sea venda en sus ojos, ni licencia en su cuerpo, ni desventura en su existencia. Que ame, pero co-

LA CULTURA FEMENIL

LOS ARMENIOS NO PODRAN OLVIDAR

Los armenios no podrán aliviar jamás los nefastos acontecimientos que en abril de 1915 ensangrentaron el territorio de su patria. Desgraciadamente, el terrible crimen que conmovió en su época a la humanidad entera por la inconcebible crueldad de los asesinos, fué olvidado muy pronto por el mundo, junto con las esperanzas de justicia de las víctimas

El destino quiso, por un triste capricho, que el elemento más incapaz para gobernar tuviera el privilegio de administrar siglos enteros grandes extensiones territoriales, con pueblos de cultura milenaria. Aquél vistlumbió, como única forma de establecer su predominio político, los medios primitivos, que estaban de acuerdo con su idiosincrasia. Consideró esencial mantener un estado de guerra permanente y cuando no encontró enemigos en el exterior, sirvieron sus propósitos las poblaciones de su imperio. Así, bajo su régimen tiránico y sangriento, sufrieron pueblos que habían contribuido con valioso aporte a la civilización universal, y cuya única falta había sido no querer acostumbrarse a la guerra.

Entre ellos, fué el armenio el que más soportó esa acción destructora. Por su religión cristiana y por su inteligencia y cultura superior, los armenios eran considerados elementos peligrosos, no sólo por parte de la autoridad, sino también del pueblo musulmán. Aquél buscó continuamente explotar la envidia que el pueblo turco guardó siempre hacia los armenios, despertando en él un rencor inexplicable.

A pesar de ello, su natural capacidad hizo que los armenios, acomodándose a las circunstancias, pudieron sobrevivir y, además, elevarse como

uno de los elementos más importantes del imperio otomano, constituyendo el principal factor de su progreso. Esta efectividad se advirtió no sólo en Armenia propiamente dicha, sino en todas las ciudades del imperio, en las cuales había siempre un grupo de armenios que se distinguía por su posición.

Pero esa favorable situación —y el espíritu nacional, que siempre vivió en los armenios —motivó reacciones funestas en los musulmanes, y sufrieron aquellos las persecuciones más implacables. Además de los innumerables crímenes personales, que siempre quedaban impunes, las poblaciones armenias soportaron repetidas veces matanzas en gran escala.

Las masacres de abril fueron la culminación de una serie ininterrumpida de atrocidades que se habían registrado anteriormente, y tendieron a eliminar definitivamente la Cuestión Armenia con el aniquilamiento de su pueblo. Significaron indudablemente un golpe terrible para el pueblo armenio; pero no lo suficientemente decisivo como para que desfallecieran en él sus lógicas aspiraciones.

Personalmente, los armenios que se encuentran en todos los países del mundo no podrán olvidar aquellos sucesos, porque en ellos perdieron a sus familiares y queridos. La Nación los tendrá siempre presentes porque en ellos se eliminó a sus más preclaros hijos, junto con la mitad de su pueblo.

FOTO

A P O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

NUESTROS HEROES

Desde las épocas lejanas en que Armenia se erigió como un gigantesco faro para difundir la sublime luz de la verdad en las densas sombras de los pueblos retrógrados, hasta los momentos en que, a mediados del siglo pasado, levantó sobre el silencio mortal de la esclavitud que reinaba en Oriente su grito de rebelión, engendró millares de héroes. En ellos se caracteriza nuestro pueblo y resume nuestra historia.

Nacióron ininterrumpidamente en todas las generaciones para oponerse a los désmas y a la iniquidad mediante el desarrollo de excelsas virtudes. Compartieron los dolores de su pueblo y sus momentáneas alegrías. En el desierto de la desesperación y del ecepticismo, hicieron florecer los hermosos sueños de esperanza y de fe; y en la inmensidad del sufrimiento ani-

daron el orgullo de legendarias hazañas.

Fueron la inquebrantable muralla contra la que se estrellaron los violentos embotes de la tiranía más inhumana que el mundo ha conocido.

Despreciaron la vida para lanzarse en la lucha desigual, y en aras de una causa justa cancelaron con sus actos de bizzarria las más sublimes glorias.

Sus restos están diseminados en toda la extensión de la Patria, descansan en las entrañas de esa tierra de sangre y de dolor, mudo testigo de sus hazañas y supremo objeto de sus vidas ejemplares.

El santuario que contiene sus veneradas cenizas tiene su sagrado y significativo panteón en la conciencia de un pueblo que no olvida, y que siempre vive acariciando sus grandes ideales.

mo la lumbre en el crisol; no como la leña seca, que, a fuerza de enrojecer la olla, se consume a sí misma convertida en carbón. Que depure el sentir, en forma de que no se fermente en embriaguez que ofusca sino que sea como plato de miel, que endulza el labio, pero que deja clara la visión. Que nunca vayan sus emociones sobre los sentidos, como los vientos rancos sobre las velas de la nave, sino en lo hondo de su alma, como el vapor en la caldera, que, sujeto a la ley y dirigido por la brújula, evita los naufragios y conduce a los puertos.

EDITORIAL

**FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON**

T E X T I L

M U R A D

de Miron Leonian

VICTORIA 701

Hurlingham F.C.N.G.S.M.

EL POLO

Nadie se detiene a pensar en todo lo que se le debe al animal-mamífero de la familia de los equinos, orden de los perisodáctilos, que se llama comúnmente caballo.

Cómo si no bastasen, a fin de recordárnoslo, sus servicios en la tracción, el transporte y la guerra, tendríamos por lo menos que reconocerle a este noble bruto el haber suministrado la raíz de la denominación que distingue, entre los seres de la especie humana del género masculino, a quien posee las virtudes, la ética y la prestantia que lo hacen respetado y respetable; vale decir: el caballero.

Caballero y caballo son, así, términos complementarios, elementos inseparables; y no es preciso para demostrarlo remontarse a los orígenes y desenvolvimientos de esta asociación que nace en la más remota antigüedad el día en que a un hombre de talento se

le ocurrió, el primero, domesticar a ese animal que, por soberbio y fogoso, parecía indomesticable, prestándole en verdad con ello a la humanidad un servicio extraordinario.

Desde aquel día indeterminado pero memorable, el caballo figura en primer plano en la estima y preferencia de los humanos, quienes comenzaron por consagrarlo al dios Marte, inmólandolo, además, en los sacrificios para complacer al Sol y a Neptuno. Más adelante será considerado como símbolo de la autoridad y del valor, y en tal virtud pasará a ser la montura ineludible de los príncipes, el vehículo de los generalísimos y el firme y más decoroso asiento de los próceres, cada vez que, para premiarlos, la posteridad forja sus figuras en el bronce eterno y las eleva sobre un pedestal.

Y como si al correr de los tiempos, en el balancín del arado, en el pértigo de la carroza y la cureña, llevándose a cuesta al soldado durante las marchas y los entreveros, ya no hubiera dado todo de sí, el caballo se brindó desde la primera hora al ser humano para servirlo también en sus esparcimientos. Desde entonces los más atractivos juegos del hombre han tenido por base al caballo. Y si la cacería, la equitación y el polo quedaron circunscriptos a un grupo limitado, de ello sólo son culpables el precio del animal y las dificultades de mantenerlo, sobre todo en los centros urbanos; pero no puede inferirse impopularidad alguna. Por el contrario: en el servicio de las armas, en el campo, en los hipódromos, la muchedumbre revela su clamorosa preferencia. El caballo sigue, pues, siendo el animal favorito del hombre, cualquiera sea su condición pecuniaria o social.

Ahora!

Mercería.

"EL PORVENIR"

Presenta en su

"NUEVO ESTUCHE"

los famosos

HILOS y SEDALINAS

Tomasito

VENTAS ÚNICAMENTE en POR MAYOR

M. Chobokhian e hijos
ARGENTINA 417 - 48 - 3004

Sirva todo lo antedicho de preámbulo para llegar al tema de nuestra divagación; esto es: el juego del polo.

Entre los deportes que actualmente se practican, el polo tiene el más extenso historial, como que su existencia es tal vez tan vieja como la misma historia. Esta afirmación se comprueba a poco que se estudien la arqueología, el arte y la literatura orientales. En bajosrelieves de los monumentos egipcios y en las cerámicas chinas de las más remotas dinastías, puede contemplarse la figura a caballo de jinetes en actitud de golpear a la pelota; hallamos también la mención de su existencia en los viejos manuscritos sánscritos, en el relato de los viajeros al Oriente y en las delicadas miniaturas que ilustran los poemas clásicos persas e indúes, en los cuales podemos advertir al héroe del romance en el instante de disputar un partido.

Advierten las crónicas que el polo es originario de la Persia y que desde allí se difundió, tal como una rosa de los vientos, en los cuatro rumbos geográficos. Su fama se extendió a la India, Mesopotamia, Turquía y Egipto; y, a través del Himalaya, hacia el Tibet, la China y el Japón. Mas, sin lugar a dudas, es en el norte de la India donde el juego del polo ha conocido su mayor renombre, y, en particular, durante el reinado de los grandes mongoles, aquellos descendientes de Tamerlán y Geniskán, que sometieron a la India entera a su ley y la condujeron hacia una civilización de un esplendor increíble.

En ocasión de un viaje el Extremo Oriente, visité Agra, la ciudad capital de los emperadores mongoles. No diré nada de los palacios de ensueño que convierten a esa ciudad de una estampa iluminada de las "Mil y una noches". Estoy defiriéndome al polo y no a la arquitectura. Pero cómo no mencionar, pues viene a cuento, las caba-

llerizas del gran emperador Akbar, construidas todas de granito rojo, dentro de las cuales aquél mantenía sus trescientos petisos de polo!

Además de político y militar —su reinado, de 1556 a 1605, es uno de los más notables de que la historia haya guardado memoria—, era Akbar un excelente jugador de polo. Cuentan que era tal su afición al juego, que solía practicarlo durante las noches de luna, utilizando pelotas de estopa encendidas. Pero la demostración más elocuente de su cariño al caballo la encontrará el viajero al borde del camino que conduce de Agra a Sikandra. Allí se alza el mausoleo que erigió para guardar los restos de su caballo favorito. Esta vez la estatua ecuestre es exclusiva del caballo, pues éste aparece solo, esculpido en márdol y erguido sobre un pedestal. Se trata de una magnífica estampa de petiso como no se ve mejor en nuestras reputadas exposiciones.

Cuando Inglaterra incorporó la India a sus dominios de ultramar, los

EN BARRACAS
¡TODO CONTRA LA LLUVIA!

SPORT
Sterling Club
 MONTES DE OCA 985 T. E. 21-1123

CREDITOS en 5 meses

oficiales ingleses que mantenían guarnición en el Punjab, Jaipur, Bengala, Cachar y Manipur, tuvieron oportunidad de ver el juego del polo por los nativos y pronto lo aprendieron. Y ello se explica, pues, amén de su interés deportivo, el polo se prestaba singularmente como entrenamiento militar para mantener vivas las condiciones individuales y de conjunto necesarias en un oficial de caballería. En efecto: más que cualquier otro juego de equipo, es el polo una escuela de disciplina donde cada cual debe sacrificar su éxito personal en beneficio del triunfo del conjunto. Es, además, un ejercicio que requiere, como ningún otro, la posesión de sangre fría, audacia y destreza, que son virtudes esencialmente viriles. Es indudable su riesgo; pero es bueno tener presente que "el amor al peligro jamás es indicio de un alba vulgar".

Fueron aquellos oficiales ingleses quienes, a mediados del siglo pasado, adoptaron en la metrópoli el juego del polo y lo divulgaron luego en todos los asientos de su vasto imperio colonial y en cualquier país del planeta donde la colonia inglesa residente tuviese más de ocho hombres en condiciones de montar a caballo.

Y así fué como llegó a la República Argentina.

En este país, que es cuna de magníficos jinetes y que posee en sus pampas al mejor caballo del mundo, el

polo tenía que desarrollarse. Han sido tantos y tan resonantes los éxitos del polo argentino —dos veces campeón olímpico—, que ellos han servido para dar a conocer al país entre los extranjeros, generalmente pobres en geografía sudamericana.

Los ingleses nos enseñaron, además de la técnica, las medidas reglamentarias para hacer menos peligroso este juego, en el cual el jugador tiene en sus manos la vida del adversario; y nos diéron, además, el ejemplo de cómo se debía dominar en la cancha el espíritu de gresca y de malón, que alienta en el fondo de la naturaleza humana, a fin de que el juego transcurriese siempre entre caballeros. Esta conducta es una honorable tradición, pues en el polo, hasta ahora, los árbitros gozan de buena salud.

Por Armando Braun Menéndez

Estudio Nersessian

ECONOMICO - CONTABLE - IMPOSITIVO
ASUNTOS JURIDICOS

Florida 165
Gal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

T. E. 71-7654

HAY QUE ACOSTARSE TEMPRANO

Verdad indiscutida que nadie pone en duda y que se nos viene repitiendo en forma regular y continua desde el día memorable en que nuestro padre, después de muchas reconvenciones y sabios consejos, nos entregó con gran solemnidad en presencia de toda la familia la codiciada llave de la puerta de calle.

Desde ese día, y luego de haber ostentado orgullosamente la preciosa llave en la rueda de amigos, nuestras salidas nocturnas se fueron sucediendo, y la hora de llegada fué paulatinamente escendiendo, dando lugar a prolongadas y ásperas discusiones, en las hasta entonces tranquilas charlas de sobremesa.

Para nuestras mentes juveniles, era inconcebible la zozobra de nuestra madre y el peligroso enojo de nuestro padre; no podíamos comprender el por qué de sus recriminaciones, nos sentíamos fuertes y confiados, con el vigor propio de los dieciocho años, luciendo

orgullosos el incipiente bigote, al que cuidábamos con esmero; el "pucho" en los labios, taconeando ruidosamente por las tranquilas calles del barrio tras la estela dejada por el perfume de alguna "piba" quinceañera; y a la menor insinuación de "chiquilín" con que osaba tildarnos algún insensible, reaccionábamos furiosos, sacando a relucir, seguros de su poder nuestra carta de triunfo —la flamante libreta de enrolamiento—, que indefectiblemente llevábamos en el bolsillo interior de nuestro saco.

Cuántas veces nuestra llegada coincidió con el cantar de los gallos, mientras nuestros ojos miraban incrédulos las dos botellas de leche que ya había dejado el madrugador lechero; cuántas veces encontramos con lágrimas en los ojos a nuestra madre, a quien un mal presentimiento la hacía imposible dormir, y que nos recibía con un ¡Gracias a Dios!, mientras nosotros, molestos y confusos, sólo atinábamos a bal-

Foto N° 1, Ver explicación en la página 37

Foto N° 2, Ver explicación en la página 37

bucear algunas palabras de disculpa; cuántas veces llegamos con visible retraso a nuestras diarias ocupaciones, somnolientos y cansados, descargando nuestro mal humor y cuántas veces, aún, volvimos con los primeros rayos del sol, amargados y desilusionados por la falsedad de quien creíamos un amigo o por la inconstancia de una mujer, silbando cabizbajos algún tango que clamaba venganza que jamás llegaríamos a concretar.

Hoy, reposados por el peso de los años, reconocemos la razón del sabio consejo; y también nosotros, a nuestros hijos, les repetiremos las mismas pala-

bras, aunque desde ya sabemos que tampoco ellos nos escucharán, y preferirán adquirir por sí mismos y a costa de los mismos sinsabores y amarguras la experiencia que es absurdo pretender inyectarle a nadie, porque sólo se obtiene viviendo, es decir, sintiendo en carne propia las alegrías y sufrimientos que la vida nos depara...

Por todo lo dicho. "Hay que acostarse temprano".

Estas líneas las terminé de escribir a las tres de la madrugada, en un "Café" del Gran Buenos Aires.

"EL ZURDO"

"KARATEX"

A. KARAGOZLU e HIJOS

TINTORERIA, ESTAMPERIA Y TEJIDOS

Av. de los Constituyentes 7550

T. E. Prov. 72 - 3264

Villa Dihel - San Martín

LA TECNICA DEL "LAWN - TENNIS"

(Continuación del Nº 33)

EL JUEGO

Reducido a sus líneas esenciales el juego del tennis consiste en enviar la pelota golpeándola con la raqueta de tal manera que pase por encima de la red que divide la cancha por su parte media y caiga del otro lado, siempre dentro de las líneas que limitan el campo de juego. El adversario debe devolver la pelota golpeándola a su vez con su raqueta, ya sea antes de que la pelota toque el suelo o después que lo haya tocado una sola vez. Si el jugador no logra devolver la pelota en esas condiciones habrá perdido el tanto; de aquí se infiere que si logra enviarse la pelota a un punto de la cancha al cual el adversario no tenga tiempo de llegar para devolver la pelota, se habrá ganado el tanto, y naturalmente, la suma de éstos conduce a la adjudicación de la partida. En eso reside todo el "secreto" del tennis, pero para lograr sumar tantos se requieren conocimientos y mucha práctica.

GOLPES PRINCIPALES

Los golpes fundamentales del juego son el drive y el revés; a éstos se suman los denominados volea drive, volea de revés, saque o servicio, smash y lob. Todos los demás golpes no son sino derivaciones de los golpes fundamentales.

EL SAQUE O SERVICIO

Todo partido de tenis se inicia con este golpe. El jugador que inicia el juego efectúa el saque, y en ese momento dicho jugador recibe el nombre de "servidor"; el adversario es, entonces, el "recibidor".

Al iniciar el juego se determina por sorteo el lado del cual jugará cada uno y el derecho de ser servidor o recibidor. El sorteo por regla general se realiza eligiendo cada jugador un lado de la raqueta; ésta se hace girar y al caer quedará con una de sus caras hacia arriba. Gana el jugador que haya es-

Foto Nº 3, Ver explicación en la página 39

la mano izquierda el jugador la sigue con la vista, lo que hace que, naturalmente, el cuerpo se arquee hacia atrás; al mismo tiempo el jugador lleva vivamente la raqueta atrás y cuando la pelota comienza a descender la golpea fuertemente con la raqueta. Este movimiento lleva el cuerpo del jugador hacia adelante. El golpe debe darse con soltura, acompañando con todo el cuerpo el movimiento del brazo que lleva la raqueta, y ésta, después de golpear la pelota sigue su curva natural hacia adelante hasta llegar más o menos la altura de la rodilla del jugador. Con esto se requiere dar a entender que en ésto como en todos los otros

golpes del tenis, se sigue siempre con la raqueta el movimiento inicial y la dirección de la pelota, sin rigidez y sin solución de continuidad en el movimiento.

La altura a la cual conviene arrojar la pelota que se va a golpear no debe ser exagerada; si la pelota se lanza muy alto, traerá bastante fuerza y velocidad al caer, de manera que al golpearla con la raqueta se tienen ya dos factores más que influyen en la corrección del saqueo. La pelota debe ser golpeada a bastante altura, pero conviene que el golpe se le aplique en el momento en que, terminada su carrera ascendente, comienza a descender; de este modo la única fuerza que obra sobre la pelota es la originada en el golpe que le da la raqueta.

El juego continúa ininterrumpidamente desde el saque hasta la finalización del partido. El servidor tiene derecho a dos tentativas de saque. Por ejemplo, si la primera pelota ha caído en la red, el servidor arrojará la segunda, cuidando, naturalmente, de efectuar esta vez el saque con corrección. Si también el segundo saque es falta, es le considera perdido el tanto.

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 — T. E. 48-5689

Foto N° 4, -Ver explicación en la página 39

cogido ese lado, y dicho jugador puede efectuar la elección o bien solicitar a su adversario que elija ya sea el derecho de ser servidor o recibidor, o bien el lado del cual prefiera jugar. Si el adversario escogè ser servidor, el ganador del sorteo escogerá el lado; si el ganador del sorteo escoge el lado, el perdedor efectúa el saque.

El saque o servicio es un golpe único en el tenis. Cualquiera otro golpe es necesariamente contestación al que el adversario ha dado previamente a la pelota, de manera que en todos los casos estará influido en mayor o menor grado por la forma en que el adversario haya golpeado o enviado la pelota. El saqueo, en cambio, no depende de nada más que del jugador que lo ejecuta.

La manera de efectuar el saque es el siguiente: Inmediatamente antes de comenzar a servir, el servidor se colocará de pie, en descanso, con ambos pies detrás de la línea de la base. Detrás significa que el jugador estará más alejado de la red que lo que lo está la línea de base. Al hacer el saque el jugador deberá estar alternativamente detrás de las mitades derecha e izquierda de la cancha; cada jugador se comenzará por la derecha, y la pelota

que se sirve deberá pasar por encima de la red y tocar el suelo de la cancha de servicio situada del otro lado de la red y diagonalmente opuesta a aquella detrás de la cual está parado el jugador. La pelota puede caer también sobre las líneas que limitan dicha cancha de servicio, considerándose en tal caso que ha caído dentro de la cancha.

Con la raqueta empuñada firmemente en la mano derecha, el jugador lanza la pelota al aire con la mano izquierda y ante de que la misma toque el suelo al golpeará con la raqueta enviándola a la cancha de servicio opuesta. Se considera que el servicio está terminado cuando la raqueta ha golpeado la pelota.

El jugador, al efectuar el saque debe tener cuidado de no variar fundamentalmente su posición, caminando o corriendo; no se considera que el jugador haya cambiado de posición si mueve algo los pies, siempre que se mantenga detrás de la línea de base y siempre que no pierda contacto con el suelo simultáneamente con ambos pies. Se castigará como falta la contravención a las disposiciones descritas.

Al arrojar la pelota hacia arriba con

ESTAMP-COLOR

S. R. L.

Capital \$ 350.000 m/n.

TINTORERIA INDUSTRIAL Y ESTAMPERIA

Blanqueo - Teñido - Calandro - Apresto

Gral. Lavalle 2836 - 68

T. E. 740 - 2579

Juan B. Justo (F.C.N.G.B.M.)

La segunda pelota la sacará el servidor también desde el lado derecho de la cancha.

Si el recibidor sacó mal las dos veces a que tiene derecho, debe cambiar entonces su ubicación, colocándose esta vez del lado izquierdo de la cancha y enviar la pelota hacia la cancha de servicio de la derecha.

SERVICIO CORTADO

Si la pelota se golpea con la raqueta puesta bien de plano y con su cordaje paralelo a la red de la cancha, la trayectoria impresa a la pelota será rectilínea y su pique sobre el piso de la cancha será natural. Pero hay muchas maneras de golpear la pelota con la raqueta a fin de imprimírle a aquélla determinado "efecto" (tal como se les da con el taco a las bolas del billar) que influye su velocidad, su trayectoria y su pique. La descripción detallada de las diversas maneras de golpear la pelota y de los distintos efectos, tiene una apariencia embarullada y parece complicar en forma extraordinaria los golpes, por lo que resulta ca-

si contraproducente la descripción escrita de esos detalles; lo más adecuado y más sencillo es aprenderlos prácticamente. Esas consideraciones por un lado y la limitación de espacio por el otro, permiten que sólo dediquemos a esas variantes algunas líneas que bastarán para dar la idea básica.

El servicio cortado consiste en golpear la pelota en su costado derecho, con lo que se le imprime a la misma, aparte de su movimiento de traslación, un movimiento de rotación de izquierda a derecha en torno a su eje vertical. La pelota así golpeada sufrirá una desviación de su trayectoria hacia la izquierda, y al picar saltará también hacia la izquierda. Pero la izquierda del jugador que sirve es la derecha del recibidor, de manera que éste tendrá la pelota por su lado más favorable.

Más conveniente para el servidor es el servicio cortado inverso, llamado así para distinguirlo del anterior y por ser opuesto al mismo. En el servicio cortado inverso la pelota se golpea del lado izquierdo, imprimiéndole así un

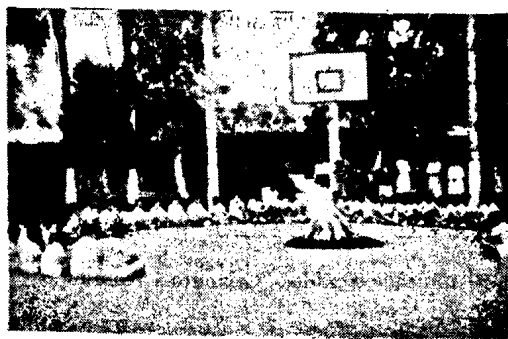

Foto N° 5, Ver explicación en la página 39

efecto contrario al del caso anterior; en este caso la trayectoria de la pelota resulta desviada hacia la derecha y el rebote también. Con ello el adversario recibe la pelota por su izquierda, resultándole en consecuencia más difícil devolverla. La ejecución de este servicio requiere mucho dominio del juego.

Otros efectos que puede dársele a la pelota son: Una rotación hacia adelante, que se consigue golpeándola aproximadamente en la superficie superior, con la raqueta inclinada hacia adelante.

Una rotación hacia atrás, que se obtiene golpeándola con la raqueta por la cara inferior y teniendo a esta última inclinada hacia atrás.

El primero de estos efectos se denomina en inglés *top-spin*, y cuando dicho efecto es muy fuerte se lo denomina *lift*. El segundo efecto se llama *back-spin*. Todos ellos influyen mu-

chó en el pique y en la reacción de la misma al ser golpeada por la raqueta del adversario.

Es fácil darse cuenta, entonces, de los recursos con que cuenta el jugador hábil que sabe imprimir a la pelota el efecto que convenga para dificultar su devolución por parte del adversario.

(Cont. en el próx. número)

Doctor
ÁNTRANIK EURNEKIAN

Médico

Especialista en Nerviosas

Actualmente en los EE. UU

ARENALES 2189 T. E. 84-6746

FOTOS N° 1 y 2

El cariño hogareño en la U.G.A. y el cariño a la U.G.A. en el hogar, hace posible que los niños de nuestra colectividad nazcan y crezcan sano de cuerpo y puros de alma. Amigo lector, contribuya Vd. también a esta magnífica obra adquiriendo un Bono-Donación, pro mejoras del campo de deportes de esta entidad. Hay cinco magníficos premios, que en total suman 75.000 pesos moneda nacional. No pierda tiempo, solicite hoy mismo, a T. E. 47-6154.

LA SINCERIDAD

Es el respeto a la propia persona. Nadie puede valorar la sinceridad de un hombre tan bien como el mismo. Los demás semejantes, podrán deducirla (y solo en ciertos casos) después de una respetable experiencia personal pero a menudo la sinceridad escapa al juicio de los otros hombres, porque la consumación de la farsa y el perfeccionamiento del engaño suplen la insinceridad y contrarrestan la perspicacia y la observación de los demás.

Pero al propio se le consta, y sin posibilidad de engaño, su sinceridad. Por eso decíamos al comenzar que esta es el respeto a la propia persona.

El hombre que se juzga a sí mismo con la "mayor seguridad posible" (que no es por supuesto la mayor equidad), que acostumbra exponer ante su vista los propios actos, objetivándolos, despojándolos hasta donde es humanamente posible de su contenido subjetivo, íntimo, personal, no puede "tolerarse" la insinceridad es es digno, se tiene el bien entendido amor pro-

pio; le causa tanta vergüenza como si expusiera ante los ojos del mundo el testimonio de su falsía.

Podrá alegarse que la sociedad impone determinadas restricciones a la expresión sincera y se pondrá entonces de manifiesto una interpretación errónea de lo que ha de ser la sinceridad.

No se trata de terminar con cuanta norma de urbanidad, cortesía y sociabilidad han inventado los hombres para su mejor entendimiento y trato en el seno de la gran familia humana, aunque a veces reporten lo contrario, ser sincero no significa decir todo lo que se piensa, de acuerdo al sentido literal de los términos.

La sinceridad más importante (si es que hay alguna que lo sea menos) es la de los actos, no la de las palabras. Vivir como se piensa, proceder como se siente. El hablar... Los hombres se quejan del exceso de palabras, pero son los primeros en proponerse. El que vive y procede sinceramente no se preocupa de los sonidos y en todo caso, siempre encuentra palabras que desmienten su natural condición.

TERKA

— de —

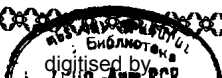
GREGORIO TERTZAKIAN

TINTORERIA Y ESTAMPERIA DE SEDA,
RAYON Y ALGODON

LAPRIDA 1458

T. E. 791 - 8429 y 795 - 0044

Vicente López, F.C.N.G.B.M.

FOTOS N° 3, 4 y 5

Si queremos tener una comunidad de armenios sanos y felices, debemos dedicar más ahinco a la preparación integral de los niños. En la U.G.A., los socios infantiles y cadetes se preparan sanos y fuertes de cuerpo y alma, bajo la égida de la moral de sus heroicos antepasados. Amigo lector, contribuya usted también, a esta obra patriótica, adquiriendo un Bono-Donación, pro mejoras del campo de deportes de la U.G.A. Hoy cinco magníficos premios, que en total suman la cantidad de 75.000 pesos m/n. No pierda tiempo, solicite hoy mismo, a
T. E. 47-6154.

PIELES

MODELOS

FINAS

REFORMAS

PELETERIA "PAPAZIAN"

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

Buenos Aires

Roy Junior ★ ★ Baby

**La cámara
super
económica**

Que permite tomar
16 fotos 4 1/2 x 6, con
un rollo común 6-20

AL PRECIO DE UNA SIMPLE!
CAMARA DE CAJON!

Alberto A. Tritsmans, Director-Gerente General

GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos
Bm6. MITRE 1906 - T. E. 48 - 9011 - BUENOS AIRES

ADHESION

DANUBIO S.A.

Peletería "Armenia"

SANTA FE 1560

T. E. 44 - 0275

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

Stephano

EL CISNE

S.R.L.

Buenos Aires

Córdoba

2178

« NAVASART »

REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA UNION
GENERAL ARMENIA DE
CULTURA FISICA

GALERIA GRAL. GUEMES

FLORIDA 165 Piso 6º

T. E. 30 - 7194

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto 3.— Pesos

Anual 32.— Pesos

Exterior 3.— Dolares

AÑO 3, Nº 36

MAYO DE 1956

BUENOS AIRES

ALFOMBRAS

SPARTA ATLANTIDA S. A.

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

